

בן המלך והנזיר

שער הראשון

דברי המלך לנזיר ומשאליו ותשובת הנזיר אר"י :

יהי היום בטוב לב המלך בבית עבודתו. שאל על איש מאנשי ביתו. מן היושבים ראשונה במלכותו. והיה נשען עליו ונזר על פיו ועושה בעצתו: ויאמרו לו האיש אשר אתה מבקש. אולתו היה לו למוקש: פזר נתן כספו וזהבו. זנות יין ותירוש יקח לבו: ויצא ממקומו ריק וריקם. נפל ביון סבלותו ואחריו לא קם: ובראותו כי ירד כבודו ואזל מאדו. ומאומה אין בידו. דבק בנזירים ובאמונתם. והיה עובד אדמתם. ועודנו מהזיק בתמתם:

ויתר אף המלך בשמעו הדבר. ואש קנאתו עלה ונבר. ונהל חמתו שטף ועבר: וישלח רצים. מבוהלים ונהוצים. והנוגשים אצים: ויבקשוהו מניא אל ניא ומבקעה אל בקעה. וירדפוהו מהר אל הר ומנבעה אל נבעה: עד אשר מצאוהו בין היערות. באחת המערות. בתוך חיות השדה מושבו. צנים פחים משכבו: מראשותיו עץ ואבן. וכבקר יאכל תבן. ויקחוהו משם ביד הזקה. ויועק זעקה. ויביאוהו לפני המלך ולפני עבדיו. בחורים וזקנים יחדו:

ויהי כראות אותו המלך בין יתר השרים. לבוש בנדי צמר כתאר בני הנזירים. קללה נמרצת קללו: וישא משלו

שיר קשור ומורכב ע"ם יתר ושתי תנועות ויתד ושני תנועות ויתד וחניעות בדלת וכן בסוגר:

ראו גבר גדל המאן-אשמות: ומתחסד ולא יסג קדמות: ולא בחר ביראת אל בפצמר. אגל בחר מצא דרך קדמות: שיכנרו סכוא חסיד:

ויאמר לו תחת אשר היית מאנשי סודי. והייתי אוהבך בכל נפשי ובכל מאדי: הרעות הרעה הזאת בנפשך. והייבת את ראשך. וכל חילך אבדת. וכל איצרותיך להבל נתת. ואחרי התהו רדפת. ואחרי לא יועיל הלכת:

אמר הנזיר אחרי אשר (א) אין לי עליך דין וחובה. ראוי הוא שיהיה שבלך עליך חק התשובה. שתשמע בלי חמה. ושתענה בלי שטמה: כי האף שונא השכל. ועל כן יבדיל בין בעליו ובין מה שישמע וישביל:

אמר המלך בטח חזק והתגבר. ואת אשר ישים אלהיך בפיד אותו תדבר:

אמר הנזיר אשאלך אדוני מלך האם בפשעי על נפשי יחם לבבך עלי. או מפשעי אליך חרדת אלי:

אמר המלך האמת כי פשעיך על נפשך יותר גדול מפשעיך אלי. אבל כל מי שירצה מאנשי עמי לעבור את רוחו. לא יאות לי לתת בידו ולהניחו. ואולם כל ההרג עצמו הו"ע עלי

(א) סגל אין נ: ליק שים סכיפה רק ספה טוכע ממני לואת כלאו וט' :

בן המלך והנזיר

עלי לדרוש ממנו דמו. כאלו הרג אחד מבני עמו: ואני אדרוש
 דמך מידך. ונקמתי ממך כי תשחית כבודך. ואשפוך עליך
 דעמי וחמתי. בהפסידך נפש מעמי ומעדתי. והיא נפשך
 ולשוממת וחיייתך הענוטה. אשר הבאת על ביתך ומשפחתך
 העצומה וישא משלו ויאמר

שיר קשור ומורכב ע"מ שתי תנועות ויתר ושתי תנועות ויתר ושלוש תנועות
 בדלת וכן בסוגר:

(א) רבו מרמס לנכך ומחשבות אונאס שגך
 אשר אחס רוס לאנס
 זלמס אח בני ארס ואחס
 אס נסך סרסס בלסך דכיו
 דשניל כעסך סמסס א"ע
 זלסס ס אסך ססר כלומר
 ססר סמך סחלאס ונס אח
 שסס סין חסר סרביס כי
 זלסס סוגר אל הוסך
 עוד לאכד חייסך וליכך אחרי
 עיוך כי חין יכסחו כך
 חנסיס אס אחס בעלמך חכלס
 דזקעס מרכחניס כחוך כטך
 אח אשר נטרדס מן סעולס:

א מרמזת לבבך ורעיוניך.
 רבו ורבו סח-שבזת אונך:
 מורך באפו נפ-שך חלאךך.
 הסר והסר ס-מך ייגך:
 שוב ס-אבוד ח-יך בוגר אל
 תוסף הלוך עוד אחרי עיניך:
 איך יב-טחו אישים בך אם ידך
 חרב חנית התקע בתוך בניך:

אמר הנזיר ידעתי אדוני המלך ידיעה נאמנה כי לא תנבר
 כי אם בטענה ואין שרש בטענה. אלא אצל שופט
 בכלכל דבריו באמונה: ואין מבני אדם שופט אצלך. אבל
 עמך שופטים שומעים לקולך. ואני בקצתם בוחר ושמה.
 וממקצתם חרד ובורח:

אמר המלך וכו' אלה השופטים:
 אמר הנזיר אולם השופט אשר ארצה בו הוא שכלך ובינתך.
 והשופט אשר אבעת ממנו הוא אפך וחמתך. ויקרא

שיר פשוט משש עשרה תנועות

א מחברת עת מ'שפטיך הומה לי רבי לא יחשה
 צורי הצי-לני מדין קשה עם בער דין קשה:
 (א) לא יחוק לני רק כומס ומסחד מסחד מספטיך לזלס כקסחי לורי סנילמי כו':
 אמר המלך הנני מבטיחך. אך אם תגד לי האמת העולת
 על רוחך. ומתי היתה עצתך. ומי עוזר אותך:

השער השני

פגלה נבלות הזמן. וחליו כי רע ונאמן:

אמר הנזיר אולם עיני הראשון. כי אני שמעתי בימי חרפי
 בנעם לשון. (א) דבר נכנס בנפשי הישנה. כורע
 הנזרע

(א) דכרי סוכחות נכנסו בלבו מלח ומידס ולא עשו סוס רוסס אז כורע סמרע כחלך
 סמסס וחיט עוסס פירוס סיכף סחמסס סשעניס סחלרן וסחג זמן זס כגסס מנדל וס' 3
 קנס

הנזרע בארץ שמנה. אח"כ לא סר צומח. ונשם מגדל יפריח. הדודאים נתנו ריח: עד אשר הגיעו ענפיו אל אשר תראת מהודם ויפים. שליחותיו נמשו עברו ים: בנפול תרדמה על בני חלוק. רוח על ראשי יחלוק: לא אכין לו ולא אדע. דממת וקול אשמע. יחשבו הפתאים הדבר אשר הוא יש לא יש. ויחשבו הדבר אשר איננו יש שיהיה יש: ומי שלא ימאס בדבר אשר איננו יש. לא יגיע אל הדבר אשר הוא יש: ומי שלא יביט בעין שכלו הדבר אשר הוא יש. לא תיטב נפשו במאסו אשר איננו יש. והדבר אשר הוא יש הוא העולם הבא. ואשר איננו יש הוא העולם הנתן לשמה ולחרבה: ואני נואשתי מן הדבר הזה. והיו התאות נזכרות עלי מזה ומזה. והיו בורחות מדרכו ונתיבו. לבלתי הועיל ממנו ומראות בטובו: שמעתי ולא הבנתי. וכי יסופר לא האמנתי. עביתי שמנתי. עד אשר ספר לי הזמן בלשונו על נפשו. ופתח שערי לבבי הסגורם לדעת כחשו. והכיר מעלי בידו עיני עורונם לראות בפת מקשו: והראני אמתת. הקול המדבר אלי במתק שפתים. מאשר הגיעני ממנו ערב ובקר וצהרים. מצאתי חיו מות. ועשרו עוני. ושמחתו אבל. ושבעו רעב. ובריא אותו חולי. וכחו רפיון. וכבודו קלון: ואיך לא יהיה חיו מות. ומהלך האיש בו למותי והוא מהמות בטוח. ומהחיים מסופק. ואמר החכם (ג) לא ראיתי אמת שאין בו ספק יותר דומה לספק שאין בו אמת מן המות. ואמר תמהתי על מי שיבקש העולם והמות מבקשנו. ויתעצל ולא ינצל ממנו: ואמר המישורר

שיר קשור ומורכב ע"ם שתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות בדלת וכן בסוגר:

א נִשְׁפַח זְכַרְךָ נָא לְאַשְׁמִיָּה •
 מַה קָּדָה לְמַלְאֹת אֶת אֲבֹתֶיךָ :
 הַאֵם קְעוֹרָם תִּתְחַשֵּׁב קְחִיּוֹת
 סָבֵר וְכִי אֵין קִין לְיִמֶיךָ :
 דַּע כִּי יִמּוֹתֶיךָ כְּצֵל עוֹבֵר
 עוֹבְרִים וְנֹדִים פִּתְחוּמֶיךָ :
 תִּרְקַד כְּכֵן אֵילִים וְהֵן רִגְלֵךְ
 מְוֹת תִּרְקַד בֵּין פְּעֻמֶיךָ :

ואיך לא יהיה עשרו עוני ומעולם לא יקנה אדם דבר. שלא יצטרך

(ג) כנס זה ידוע שהכנס הוא יוחר אמת מן האמת כי בהאמת יש חשב ספק ואף אם יחמר האדם על חיזה דבר שהוא אמת עכ"ל יש לשפק עליו חבל אם חמר על חיזה דבר שהוא כסף חללו סנס הספק כזה הוא אמת גמור ולפי זה אם רוצה האדם לאמת את דבריו ולומר על חיזה דבר שהוא אמת גמור חוי ידמה אותו לספק ויחמר כמו שספק הוא אמת שספקו כן דבר זה הוא אמת וכל מה שהאמת יוחר דומה לספק הוא עומד יוחר באמת ולאן על דבר אמת בעולם שיכיה יוחר דומה לספק מן המות כי הוא נחלתו דומה לספק אשר חיו לו דבר יוחר דומה לספק באמתו:

יצטרך דבר אחר לאשר אסף וצבר : יתקנה וישמרהו .
 ומעת ופגע יצרהו : והוא גם הוא יומם לא ישקוט ולא ינוח .
 עומד לחרב לקרח ולרוח : פן יבא השודד ויכצור בצירו . ורעב
 יאכל קצירו : גם בלילה ישאג ויהמה לבבו . מפחדו על כספו
 וזהבו : לא תערב לו שנה ואכילה . פן גנבים יבואו לו או
 שודדי לילה : על כן לא יסור העמל כל ימיו ושניו . באנחה
 ויגון לשמירת קניניו : ואמר החכם הקנין מקור הדאגות על כן
 מעטו קניניכם ימעטו יגוניכם . ואמר אחר הקנין נעבד ומי
 שעובד זולתו אינו בן חורין : ואמר המשורר :

א פְּכַל קַנְיֵינָה תִּקְנֶה תְּבוּנוֹת .
 וְתִלְבֹּשׁ גַּיְפִישׁ בְּגָדֵי שְׂמֵחוֹת :
 וְאַל תִּרְבֶּה רְכוּשׁ רַב אִו סֶחַר פּוֹשׁ .
 וְאַל יִרְבֶּה לְבַבְךָ אֲנָחוֹת :

(א) בעד כל סוג אשר יש
 לך לקנות דברים אחרים
 תקנה תבונה וזוה הלכה אלה
 נשמך בגדי שמחות ואל
 פרנס סחר סחורות וזוה לא
 ירבה לך אנוח :

ואיך לא תהיה שמחתו אבל . והוא המתנבל : לכל מי שהמציאו
 שישון . להשיב אחריתו תונה ויגון : ולא יבטח שיראה
 בדבר מדבריו שמחה והנחה . אלא יראה כמה וכמה בדבר
 ההוא מהעצב והאנחה : או יראה שמחה וישון בממון ובנים .
 אז שמחתו נהשבת למאומה לעמת היגונים . אשר יקראוהו
 באבדו אותם ימים ושנים . ואם הפרישה והאבדה גוזרים
 להיות על כל פנים : באמת ראוי הוא ונכון ונאמן . שלא ישמחו
 בדבר מתהבולות הזמן . המשכילים . אשר ידעו כי אחרי
 דברי תהו הבל וענין רע הוא : ואמר החכם מי שיגיע לתכלית
 מה שיאהבהו וירחיבהו . עליו לפחד מתכלית מה שימאסהו
 וירגיזהו : ואמר אחר כל ימי האדם מכאובים . אם יהיו ארוכים
 ורחבים . ימותו אוהביו ויאנח על רעיו ועל בני עמו . ואם
 הם קצרים יאנח יותר על עצמו : ואמר המשורר :

שיר קשור ומורכב ע"ס יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה
 בדלת ובן בסוגר :

א אָנוּשׁ אָנוּשׁ וּמִכְאוּבִים יְמוֹתָיו :
 וַיֵּלֶךְ כָּל רַגְעִים אֶל נְגָעִים :
 בְּהִתְאַרְךָ שְׁנוֹתָיו יִיאָבֵל עַל
 פְּקֻזַּת אוֹהָבִים דּוֹדִים וְרַעִים :
 וְאִם שְׁנָיו קְצָרִים רַב כְּאָבִיו
 לְחַיֵּי לְהִיּוֹת פְּמַעַט וְרַעִים :

(א) האדם חלוש וכל ימיו
 מכאובים וכל רגע הוא
 מנוגע כי אם יאריכו ימיו
 יאכל על אשר יקדו אוהביו
 ורעיו . פקודת הוא לשון
 חסרון כמו כי יפקד מיכבו .
 ואם יקלצרו ימיו אזי יחסר
 רבו כאביו כי חיו מעטים
 ורעים :

ואיך לא יהיה שבעו רעב ובאמת בתוך הגוף אש מתלקחת .
 ואם לא תמצא מזונה תאכל הגוף עד רדתו לבאר שחת :
 (ב) ואם ימנענה מלאכול הגוף מה שתתעסק בו ממיני המזון .
 יהיה
 (א) ואם לא יאכל מי סדנר אשר הוא עוסק בו עדנר קאכילס או . שים סנס וט' :

בן המלך והנזיר

יהיה סבה בלי ספק להוסיף עלי רזונו רוזן : כי בן תפרוץ בו האש וכן תרבה . ובערה ואין מכבה : ושאריו לחכם על בריאותו ואמר (ג) איך אבטח במי שיאכל קצתו את קצתו : וישא משלן

שיד קשור ומורכב ע"ם שתי תנועות ויחד ושתי תנועות בדלת וכן בסוגר :

* מי מִיִּדְיִי רְעִי וְאִיזָה
פִּי אֲשֶׁר־אָקֵה יוֹם אֲבָדָה עֲצָתִי :
אִיכָה בְּזָרִים אֲבַטַח וְהִנֵּה
יֵאבֵד קִצְתִּי כָּל יַעַת קִצְתִּי :

(א) מי ימן ואמלא להם
מידדי לשאלו את פי
כיום אבדה עליה הוא יום
כחילכה כדת מה לעשות כי
איבד בזרים אבדתי וכו' :

ואיך לא יהיה בריאותו חולי . ובאמת הבריאות הוא מן הליחות הד' המשתנות והקרוב מהן מן החיות . והטוב שבהם הוא הדם . וכל אשר יהיה האדם בעל דם . יהיה יותר מוזמן למות פתאום ופתע . ועל פיו יהיה כל ריב וכל נגע . וחלאים משונים רעים ונאמנים ופגע : כמו אל דבק"ה . ואלטאעו"ן . ואל אכל ואל ברסא"ם בערבי והדומה להם . ואם ליחה הטובה כאלה נגעיה . ואלה מאורעיה . בכל רגעיה : קל וחומר במכות האנושות . אשר סכנותיהם יותר רעות וקשות : ושאלו לחכם אחר על ענינו . בהתהפכו על ערש מחלתו ואונו : ואמר שלומי שלום עיר (ה) ברבות שופטיה . וספינה ברבות מלחיה : ויען וישורר

שיד קשור ומורכב ע"ם שתי תנועות ויחד וארבע תנועות ויחד ושתי תנועות בדלת וכן בסוגר :

* תוֹסֵף עָלַי נִפְשׁ עֵרֶף שְׂאוּנִיָּה
עַל כָּל מַתִּי תוֹנֶה עֲצָמוֹ יְגוֹנִיָּה :
אִם תִּדְרֹשׁוּ רְעִי דַעַת שְׁלוֹם דַּעַ :
שְׂאֵרֵנוּ שְׁלוֹם עִיר יִרְבוּ קִצְיָנִיָּה :

(א) תוסף על נפש אשר עלם
המוכס זכנ"ל איר
ברומונג אשר כונה על כלבו
כי יגונו עלום מכל חשי
יגונים . כיגון של חילי הוא
קשה מכולם . ואם תירא אהם
רעי לידע את כלום כמות
תקח טעל כעיר אשר רבו קניינים :

ואיך לא יהיה כהו חלש וקל תנועה . באמת כחות הגוף ארבעה : והם המושך והמחזיק והמעכ"ל והדוח"ה : הכח המושך הוא חם ויבש כחקה . בטבע המרה הירוקה : אשר לעמת האש ייבש בו כל אבר לחות המאכל כדרכו . וימשוך בו מזונו כל צרכו . ולפעמים ימשך בו מן המותרות יותר מן הראוי ויקרה בהם חולי בגוף בשנוי . כמו הפסד מזון האצמומכא ועפוש הכבד ודומיהם מהענוי :

והכח

(ג) כי אבר אחד כה"ם מכלה את כבדו :

(א) כי ברבות השיפטים בעיר או זה מושך לכאן וזה מושך לכאן כמו כן באדם ציפי חליו לזה האבר משקס טוב ולזה האבר משקס רע וכמו כן שאר דברים נמלטים אצל טוב לזה ורע לזה :

והכה המחזיק הוא קר ויבש בטבע המרה השחורה אשר היא לעמת העפר יחזיק בו כל אבר מאכלו וישמרהו עד קחתו ממנו די מחסרו אשר יחסר לו. ובריתה לא תפר. ולפעמים יחלש כחו ואונו. ולא יהיה לו כח להחזיק בענינו. ויקרה ממנו חולי אל זה"ר ואל נואסי"ר והשלשול ודומיהם; **והכה המעב"ל** הוא חם ולח בטבע הדם אשר הוא לעמת האויר יעכל בו כל אבר מוזנו. ויהפכו לעצמו כרצונו. ולפעמים יחלש לסבות נודעות ונברות ולא יהיה לו כח לעכל כראוי כל המותרות. ויקרה ממנו חולי הצרע"ת והכה"ק והבהרו"ת בפנים ובכל גוף ודומיהם:

והכה הדוח"ה הוא קר ולח בטבע הליחה הלבנה אשר הוא לעמת המים: ידחה בו כל אבר מותרות המזון ויבלם ויציאם וידחם מקרבו בחפזון ולפעמים יחלש ולא יהיה בו כח לדחות. יקרה ממנו העוצר ועפוש הלחות אשר במעיים עד ירומו תולעים. ומלבד אלה תלאים רבים ונגעים. ובכל אלה הכדוים והתחלואים. וסכות ידועות וענינים נוראים. יכבד עתה לספרם ולכתבם. לארכם ולרחבם: על פי חולשת כל א' מהם וחזקו. יהיה משפט החולי וחזקו. א"כ ראוי הוא באמת שיקרא כחו רפיון ומות. כליון ואברון ציה וצלמות: ושאלו לזקן על ענינו כי רע ומר ענה ואמר מה תשאלו על איש בחבליו. בהקבץ אויביו עליו. זה ימשהו וזה ידחהו. זה יקחהו וזה יניחהו: כל פצע וכויה. ומכה טריה. ועוד ידו נטויה: ויזעק וימרר: ויקרא וינודר

שיד קשור ועובר ומורכב ע"ס יחד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה בד"ת וכן בס"ג:

א הַשָּׁלוֹם לְאִשְׁרֵי נוֹלַד וְהָיָה
בְּקֶרֶב אוֹיְבִים אוֹרְבִים כְּחַיָּה :
וְזֶה יִמְשֹׁךְ וְזֶה יִשׁוֹךְ פְּנֵחֵשׁ .
וְזֶה יַעֲצוֹר וַיֵּאסוֹר הַדְּשֻׁבָּיָה :
וְזֶה יִמְחֹן וְלֹא יִחַן פְּנֵי כָל .
וְזֶה יִדְחֶה וַיִּמְחֶה כָּר גְּוִיָּה :
אֶכְלוּנִי הַמָּמוּנִי וַיִּמָּאֵז .
הַדִּיחֹנִי וְעוֹד יָדָם נְטוּיָה :
לִמֶן לְכֹמֵס לְחֹדֵס כְּלוֹמֵר הַשְּׂמִידוֹנִי וּמֵאֵז הַדִּיחֹנִי כְּלוֹמֵר מִיּוֹם כִּרְיָאֵס הַחֹדֵס הַכְּחוּס הַחֹדֵס כְּלוֹמֵר דִּיחֹן אֵת הַחֹדֵס וְעוֹד וְכוּ' :

ואיך לא יהיה כבודו קלון. ומעולם לא נראה בו כבוד אלא יוריש קלון. ובזיון גדול יותר מאד כאשר מצאנו כל הימים. ממי שעבר מהמלכים הגדולים והעצומים: אשר מצאו אותם תלאות ושואות. רבות ומשואות. לפי גדלם ומעלתם. היתה דאגתם ומחלתם: מלבד כי כל ימי החמדה היקרים. הם

הם מעטים וקצרים . נגד ימי התלאות הארוכים היתרים : אם בן באמת ראוי הוא על כל האדם לבזות ולחרף . לקלל ולגדף הזמן הרע הזה . ומה מאד הטיבו החכמים הנאמנים . בחלקם הזמן לשלשה עתים מזומנים :

האחד (א) תמול הוא היה רב מלמד ומייסר ומועיל . ואדון מוכיח ומציל . נפסקו למודיו אשר הצילוך . ואם יש לך לזכור למוסריו יועילוך :

והשני היום הוא רע נאמן . והבר טוב ואוהב נאמן . איש חדש נכספת לראותו . ולנעם חברתו . מה מאד ימדר לבגוד ולהפסיק ידידותו . אם בעל נפש אתה תוסר בו ותשמר מאולתו :

והשלישי מחר איש נכרי לא נודעו עקבות מרכבותיו : (ג) ולא תכיר את אשר אתו קרוב לבוא עתותיו : לא תדע אם יהיה בינך ובינו חברה ואהבה נאמנה . וחברת מי שלא נודע ונכר סכנה :

ואמר המשורר

שיר קשור ומורכב ע"ס שתי תנועות יחד ושתי תנועות ויחד ושתי תנועות בדלת וכן בסוגר :

(א) בני המול ערלת לבנך והמיד תלמיד נכוחות מעם האתמול והיום תחשב ריב אשר יבגוד בך כי לא יאריך אהבהו אהך ויום כמתרת הוא כאיש נכרי מי זה יודע וכו' :

א עֲרַלְתָּ לְבַבְךָ בְּנֵי הַמּוֹל .
וּלְמַד נְכוּחֹת מִדְּשׁוֹן אֶתְמוֹל :
יִמְךָ הַיּוֹם יָשׁוּב רֵעַ אֲשֶׁר מֵחַר .
יִבְגֹּד בְּחִבְרָתְךָ וְלֹא יִתְמוֹל :
מִחַר בְּאִישׁ נְכָרִי וְזֶה מִי זֶה .
יֵדַע הַרְעָה אִם טוֹב לְךָ יִבְמוֹל :

חרי החלאים אדוני המלך היא : האדמה הארורה המעקשת כל ישרה . המחלקת שפתותיה . המורטת הרבותיה . המורשת להוריש . הנושקת להפריש . הנותנת לקחת . המעלה להוריד לשחת . המשלחת להלכד בפחת . היא האהובה אשר תשנא תגמול לה טובות ואין בפיה נכונה : תאמין לה והיא המשקרת . תשמור לה ברית והיא המפרת : היא המעוותת מי שיתקן עמה . המהפכת על כל דורש שלומה . עודנה משחקת אתו ומחר תשהק ממנו עתו . עודנה שולחת יד לתת לו . ומחר לשאול תשלח לו . תפאר בבקר בעטרה בראשו . ובערב עפר ואפר תתן לבושו . תתנדב עליו היום בטוב רוחו . ומחר תבאיש באפיו רוחו . תמלא היום רוחו ונפשו מרוב שוממותיה . וידיו מעושר מתנותיה . ובבקר ידו ריקה . ונפשו שוקקה . תרכה עליו היום מרבדי שש ומשי ורקמה . ומחר מציא תחתיוה תולע ורמה . תקרא לו היום לשרים ושרות . בשירים ישירות

(א) מיום האתמול יוכל האדם לקחת ראיס וללמוד דרכיו כראונו כי הזמן חלף ועוד כי על כל דבר יוכל לכניא ראיס לעצמו מן יום האתמול אשר ראס באולתו : (ב) לא פדע מי טוא בקרוב אל יום המהרה ויבוא אהו בעת אחת כדרך הקרובים אל המהרה כבאיט עם המהרה בעת אחת :

בן המלך והזוהר

זשיחות . ומחר עליו למקוננות . ולמקוננים . ויהי העם כמותאוננים : ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"ס יחד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה בדלח וכן בסוגר :

* אֲדַמָּה הַרְפָּתָה מִתֵּן וּמָחָר .
 בְּיַד עָמֵל וְתֵלֵד שׁוֹא וְתִהְיֶה :
 וְתִתִּיפָה וְתִפְתַּח פֶּה וְתִקְרָא .
 בְּכָל גִּבְעָה בִּבְקָעָה וּבְדָר :
 לָבוֹ לַחֲמוֹ בְּנֵי עַמִּי . בְּלַחְמִי .
 שְׁתוּ שְׂכָרוֹ בְּטוֹב הַיְרֹשׁ וַיִּצְדָּר :
 וְדָבְשׁוּ מִשְׂבָּצוֹת בְּגָדֵי תְּכֵלֶת .
 וְשָׁכְנוּ הַתּוֹךְ בְּרוֹשׁ אֶרֶץ וְתִדְרָר :
 וְזָמָּה בְּצֵעַ בְּתִתָּה אֶת פְּנֵי אִישׁ .
 כָּמוֹ עֵצִים פְּנֵי סִהַר לְמִדְרָר :
 וּמָחָר תִּתְחַלֵּף רִקְמָה בְּרִמָּה .
 וּבֵית צֹדֵר בְּבֵית אֲסוּר וּסִיחַר :

הו' אלה קצות דרכי הימים ומפעליהם . ותקח אזני שמיץ מהם :

השער השלישי

אמונת האוהבים . ואהבת הקדמונים

אִוְלָם דְּבָרִיךְ אֲדוֹנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי אֲבָדְתִּי אֲנָשֵׁי בֵּיתִי וְכִי הִנְחַתִּים .
 דַּע כִּי לֹא כְּנִיתִים וְלֹא הִרְחַקְתִּים . לֹא מֵאִסְתִּים וְלֹא
 צַעֲלַתִּים . אֲבָל כָּל יָמַי בְּאַהֲבָה הִקְרַבְתִּים . כִּי מִקְדָּם הִבְטַחְתִּי
 אֵלֵיהֶם . וְהִתְבּוֹנַנְתִּי לְמַעַלְלֵיהֶם . וְרֵאִיתִי תְּמוֹנוֹת וְצוּרוֹת .
 שִׁמְעַתִּי קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרוֹת . בְּאֲזֵנִים חֲרָשׁוֹת . וְעֵינַיִם עוֹרוֹת .
 בִּי הִמְרַק חֲרָב חֲנִית וְכִידוֹן . וְהִמְכָּה בַעֲבַרְתִּי זֶדוֹן . חֲשַׁבְתִּי
 אֶת הוֹמֵל רַע נֶאֱמָן וְאֲדוֹן . וְיִהְיֶה מִקֵּץ יָמַי אַחֲרַיִם . נִגְהוּ עֵינַי
 הַעוֹרוֹת . וְנִתְעַדְבוּ לִי כָלֵם זֶה עִם זֶה . לֹא יִדְעַתִּי הַשֶּׁמֶן מִן
 הַרְזָה . וְלֹא בִנְתִי הַנִּכְבֵּד מִן הַנְּבוֹזָה . וְלֹא הִכְרַתִּי הָאוֹהֵב מִן
 הָאוֹיֵב . וְלֹא הִחְבַּר מִן הַחוֹבֵר . וְכֹאשֶׁר רָצָה הָאֵל וְנִשְׁלַמָּה לְה'
 הַרְפוּאָה . וְהִחְלַפְתִּי עֵין חוֹלָה בְּעֵין בְּרִיאָה . וְהוֹסַר הַמַּסָּה
 הַהוּא מֵעַל פְּנֵי וְתִפְתַּח הַנְּהָה . וְתִפְקַחְנָה אֲזֵנִי , עֵינַי . וְיִזְזוּ הִכְרַתִּי
 וְיִדְעַתִּי וְהִבְדַּלְתִּי הַרְחוֹק מִן הַקְּרוֹב וְהִמְרָ מִן הַמְּתוֹק . וְהִמּוֹכַר
 מִן הַקּוֹנָה . וְהָאוֹהֵב מִן הַשּׁוֹנֵא . וְכֹאשֶׁר חֲשַׁבְתִּים אֲחִים שׁוֹמְעִים
 לְקוֹלִי . וּבְנֵי בֵּית הַיּוֹ לִי שָׁבוּ אֵלַי שָׂרָף וְעַקְרָב וְנַחֲשׁ צַפְעוֹנִים
 אֲשֶׁר אֵין לָהֶם לַחֵשׁ . אֵין לָהֶם הַרְהוּר וּמַחְשָׁבָה . כִּי לֹא לְהַרְע
 אוֹתִי בִּיד הַיּוֹיָה . וְנִפְשׁ שׁוֹבְבָה . אֵלָּא כִּי חֲלוּף מִדְּרַגְתָּם . לְפִי
 שְׁעוֹר עֲצָמִים בְּכַחַם וּגְבוּרָתָם . יֵשׁ מֵהֶם אֲשֶׁר הוּא כְּאֵרִיָּה בְּרוֹב

הנאות

הנאווה וקשה ערף . ילמד לטרופ טרף . ומהם אשר כדוב .
 במסתרים יארוּב . להכות בלי פשע . באגרוף רשע . ומהם אשר
 ככלב לחרוץ לשונו . לעבר ולהתעבר ברוב זדונו . ומהם אשר
 הוא כשועל ברוב מרמות . למעול מעל להערים ערמות ולעשות
 תחבולות . ולהתעולל עלילות . הנה הדרכים האלה משתנים
 והכל הולך אל מקום אחד . וישא משלו ויאמר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"ם יחד ושתי תנועות ויתדושת תנועות ויתר ותנועה
 בדלת וכן בסוגר :

<p>א בְּתוֹךְ לְבִי וּמַעֵי אִישׁ וַנְּחַל . לְאָחִי בְּגֵדוֹ כָּלִם בְּנַחַל : אֲשֶׁר קִי נְדָאֲמֵן רוּחַ תְּשַׁבְּתִיו . יַחֲלֵל שֵׁם אֲמוֹנָתוֹ וַנְּחַל : אֲשֶׁר אָמַר בְּצַר לִי יַעֲזֹרֵנִי . רְצַחְנִי וְגַם יָרַשׁ וַנְּחַל : וְזֶה פָּזָאֵב יִשְׁדְּנִי וַנְּמַר . כָּמוֹ נְחֹשׁ וְלֹא סֵלַח וַמְחַל : וְזֶה יִשְׁפֹּל בְּמַרְכּוֹתָיו כְּשׁוֹעַל . וְזֶה יִגָּאֵה יְצוּדְנִי כְּשַׁחַל :</p>	<p>(א) בתוך לבי בערה אש ונחלס . על אחי אשר בגדו כי סרבה כמו נחל . וכוא לישראל דקרא אחי בגדו כמו נחל . אשר חשבתיו שכ . . . אובד נאמן מחלל אמונתו ונחל לבון נחלל ואשר יאמר בצר לי וכו' . וזה כוונת יסדני וכוא יסדני מלבון ססוד וססוד או לסון גזל מלבון ססוד עניינס וכו' וזה עושה עמנו ספל למען לא ארגיש בו ואחר כך לא אחי כשחל עד אשר יגאה ויגאה וכוא לישראל דקרא ויגאה כשחל סודני :</p>
---	--

אמרו המושלים האבות איבות . והאמות אימות . והאחים
 אוחים . והנשים נושים . והבנים ינינים . והרעים
 רעים . והקרובים קרבים . גם אדוני מלך עם מה שיש לך מן
 הכח והעצמה . והפחד והאימה . והיד רמה . זרוב הדבקים
 אחריך סגניך ושריך . נהודיך הייליך ומשרתיך . ודגלי סחנותיך .
 אלו פנית בעין שכלך ועצתך . וזכרת וידעת כי מעמים אין
 איש עמך . ואתה יחיד בזמן אין מכלם לך רע ואוהב נאמן .
 אך כלם מקנאיך . צריך ומשנאיך . וכן זאת האומה אשר
 הוקמת עליהם לרועה . מלאה שנאה ושטמה . אנשי דמים
 ומרמה . אורבים לך כחיות יותר אכזרים עליך מדובים ואריות .
 בעדרי שיות . וכשתביט אליהם תראה אנשים יעשו מלאכתך
 ברוב מרבתם . כי יש שבר לפעולתם . וישתדלו עוד בפחזותם
 ושקדם . להוסיף שבר על שכרם : כי בקרוב זמן המעשה ונשתו .
 יאמרו כבר עברה עתו : ויקומו איש איש ממלאכתו למען יבזו
 אוצרותיך בבגדם . ומשנה כסף יקחו בידם : ובהוסיפך להביט
 אל הקרובים אליך . גמולי הלב שלחנך אשר היו בצלך . תראה
 אנשים אשר הענקתם טובך וחילך זהבך וכספך : ופרשת
 עליהם כנפך ונתתם ראשי צבאות . ונתתם שרי אלפים ושרי
 מאות : ועם כל זה אין מבלם הפין בך ורוצה שלותך . ואלו
 תמשילם על כל מלכותך ובתי נבאותך . ואם התרפית מעט
 ידך מהטותה אליהם . ולהטיב להם כמנהגך אשר הנהגת עמכם :

או תראה רפיון כנפיהם ורוע מראיהם. וזעף פניהם ואפיהם.
 זהלא תראה אדני המלך כי אתה נפרד ויחיד. אין לך פליט
 ושריד. ולך אין רע ועמית. כי כלם החזיקו בתרמית: אמנם
 אנכי תהלה לאל יש לי רעים נאמנים. גוי שומר אמונים.
 צבר מסרתי עצמי ברשותם. ואהבוני ולא תפסק אהבתם.
 יכבדוני ואכבדם. ועבדוני ואעבדם. בשבר לא יוסיף ולא יכלה.
 וזול לא יתום לנצח ולא יבלה. ולא תסור האהבה. וההבה
 הולכת ורבה. יתנו לי הטוב אשר תבא אליהם. לא אפחד
 שיגברו עלי ולא יפחדו שאגבר עליהם. אין בינינו שנאה.
 אין גאווה ואין קנאה. ולא תחרות. אין אנו צריכים חצרות
 ושירות. ולא מגדלים וערים בצורות: נגלו מטמונינו. ונבעו
 כיצפונינו. אין שקר בינינו: אין בגידה ואין מסירה. לא גנבה
 ולא כפירה. אבל הם אחי ורעי אשר התמכרתי אליהם
 ונתהפרתי עמהם: וישא משלו

סיר קשור ומורכב ע"מ יחד ושני תגיעות ויחד ושתי תנועות ויחד ותנועה
 ברלח וכן בסוגר:

א מתי סודי ואנשי אהבתי.
 אשר צופי פהברתם ודבשי:
 ישימוני כחותם על זרועם.
 ואענדם עמרת פז לראשי:
 אפתמו בהק אהבתי.
 ואיש ואיש יפתני וישא:
 ויחמוד לי אשר יחמוד לנפשו.
 ואתאו לו אשר אתאו לנפשי:

אך אמנם. האנשים ההם אשר אמרתי. שהם חברי ואנשי
 עצתי. הם אויבי ומבקשים את נפשי להמית: וכבר
 ברחתי מהם כי ירעתים והכרתים הכרה שלמה. ובקשתי
 דרוחה מהם כי נעמה: ואמר החכם בני אדם ים גדול ועמוק
 והכריחה מהם ספינה: ואמר החכם ההיים בנויים על שלשה
 מעלות הראשונה במקון אשר אין מעמד בלתי ימים ולילות.
 המעלה השנית ברפואה שהצורך אליה ברנעים ועתים מזומנים:
 והמעלה השלישית בסם המות שאין צריך אליו אלא בזמן
 מהזמנים: ואמר אחד: (א) מי שמבקש אח בלי מום יוליכהו
 הזמן בלי מום:

(א) מי שמבקש לזכור נאמן כלם עמו מכל לך יבקש תחלס זמן שלם מכל לך וזמן
 מום יוליכהו אל המות כמו שאי אפשר לנפשו זמן בלי מום כן מה שיש לזכור
 צ"ע נאם לזכור חזק למשל כחוסר נגדים ורע לחולי וכן סקור וכן
 כלם קטו ע"י אפשר לקבל אח בלי מום

שנותיך. תשמע מה שלא שמעת מן העצות הישרות. והתוכחות המישרות. אמרות טהורות :

ויען המלך בחמה עזה. על המשא אשר חזה. ישקרת הבוגד העוכר חיתו בקצפו. המורק נפשו באפו. כי לא משכוך אל הכזב והמרמה הזאת. והמלאכות האלה הנמבזות. כי אם סבלתך וצרת זמניך. וכעס עניניך. ועתה קים לך ולא תוסיף לראותי. ולא תתאחר במקום מלכותי. ויקם הנזיר לברוח מפניו כעוף פורח. ועודנו בורח :

השער הרביעי

תחלת בן המלך ותולדותיו. ומעשיו החכמים בהנהגותיו :

ויהי לתקופת השנה. נולד למלך בן יפה תאר ויפה תמונה. אחרי אשר נואש ממנו לעת זקנה. אחרי בלותו היתה לו עדנה : ילד לא נראה כמוהו ביפיו והודו. מכף רגלו ועד קדקדו. וישמח לב המלך מאד ויגל כבודו. ואמר כי עבודתו בעבודת הצלמים. אשר נדר להם נדרים. ויזבח לפניהם זבחים ושלמים. הם אשר פקדוהו בבן ההוא ויחלק להם כל בתי נכאתיו. וכבוד עישרו וחמדת אוצרותיו. ועשה משתה גדול לכל איש רע ובליעל. כהני הבמות ונביאי הבעל. ויקבץ חכמי מלכותו. יודעי העתים אשר בכל מדינות ממשלתו. ויצום להקים מולד הנער. לדעת החכם יהיה אם כסיל ובער. ויאמרו לו החוזים בכוכבים. הננו לך ערבים. כי יצא כברק ויופיע. יעלה ויבא ויניע. אל הכבוד והגדולה. ויתרון המדרגות והמעלה. מה שלא הגיע אליו כל הימים. מלך בכל מלכי העמים. ותפול על זה הסכמת כל החכמים : מלבד איש אחד אשר קם על רגליו ואמר בלשון צה ונכבד הנני אומר. נזר וגו'. כל המעלה היתרה. ומרבה המשרה. שימצא הנער הזה יהיה כבוד אלהי. ביראת ה' הוא. וכל כהני הבמות ישים לחרבה. ידבק בדת ובנזירות. ובמעלת העולם הבא. ויך הדבר ההוא בלב המלך עד שבמעט אבדה תקותו. ונהפכה לאבל שמחתו : כי היה ההכם ההוא ידוע בכל מדה שלמה. ומהנאמנים שבהם בנפשו התמימה. ויותר גדול מכלם בחכמה : ויאמר המלך אהה מר לי מר כי פחד פחדתי ויאתיני : ואשר יגרתני מהר יבואני. אהה כי כמה חשבתני להשמר מהדת ונזירות הקשה. ועתה נפלתני בפח יקושה. איפה אוליך דאגתי הגדולה והרחבה אנה אני בא. ויכוּן מיתרי לשונו : ויקרא ברוב אונו

שיר. קשור וראוי ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה בדלת וכן בסוגר :

סבול עול היזמן תמיד ברצון. ואל תקוץ במשפטיו ודיניו : ועין לו תלה אם טוב ואם רע. כעין עבד תלויה אל אדוניו : (א) סמיד ססיה סוכל סא כזמן אה אה אה יקן ומקבל כרזון מאה סס"י ולא סקון במשפטיו ודיניו כן סכלס עינק כו לקבל סלסכנו סן סוב וסן כש כעין וכו וכי

הַיּוֹכֵל דַּעֲתֶךָ דַּעֲתוֹ יִכַּל
 וְרַעֲיוֹנֶךָ הַיִּפִּיר רַעֲיוֹנָיו
 בְּנוֹרָךְ מֵאִשֶׁר נִגְזַר וְזָכְרָח .
 דַּעֲהָ פִי הַיִּנְקָה הַיִּנְקָה לְפָנָיו :

וכי אפשר שחוכני עם דעתך
 לסכל דעתו של הקב"ה
 ס'ילם או רעיוןך להפך
 רעיונו של הקב"ה ואם נגזר
 דבר מאת הסי' והסיס במגור
 ויריא מלוחו דבר וסכנה
 מפניו לוי דע כי אחס סולך
 לפניו של לוחו דבר ומיד יבא לחריך :

הזמן או הרוח המלך העיר . לבנות לנער באחת האיים עיר
 כמוהו לא יסרו ידיים . ויבן מגדל בתוכו וראשו בשמים
 ויבחר לו מן העבדים ושפחות הנאמנים עליו . ככל הצריך אליו
 וצום והזהיר אותם . לבל יעלה על שפתם . שם מות וקבר .
 מגפה או דבר : ולא דת ולא עולם אחר . גדול תקוה והשבר .
 ולא בטול דבר מעולם הזה גדול המחלה והשבר : ויצום עוד .
 להשמר ולהזהר עוד . בכל עת ורגע . כי כל מי שיקראהו
 מהם עת ופגע : חלי וכאב מכה ונגע : שימהרו מן העיר
 להוציאו . חדר בחדר להביאו : עד אשר יכרית מפיהם . זכר
 כל אלה הדברים אשר הזהירם עליהם . למען כשיבין הנער
 וידע בהור בטוב ומאום ברע לא יטור בזכרון דבר שיפחידנו
 ויבעת לבו ממנו . כי אולי יהיה זה גורם להכניעו ולמושכו
 במהירות . אל הדת והנזירות :

השער החמישי

בתקון רוע הדברים והשחתתם . וקשור המאמרים בלי סתירתם :

בעת ההיא הוסיף המלך לשנא . כל נזיר ובעל דת וכל
 צח לשינו . כי נפל פחדו על בנו : פן ימשך אחריהם .
 וילך בנתיבותיהם . ויחזיק באמונותיהם . ויהי למלך שר
 ויאהבהו . וירם את כסאו מעל כל השרים וינשאהו : והיה
 מנהיג בכל עניני מלכותו על ידו . כי הכיר בו מאמונת לבו
 וטוב סודו : על כן היה נכבד אהוב ומרוצה וחביב בעיניו .
 על כל גדוליו . אשר היו לפניו : ובראות השרים ועבדי המלך
 את כל כבודו ומעלתו . ואת יקר תפארת גדולתו : נפלו חצי
 קנאה בלבם . ורוח השנאה נססה בם : וישנאו אותו .
 ויתנכלו להמיתו :

ויקרי היום ויתאו המלך ויכסוף לצאת השדה לצוד ציד היה או
 עוף . ויקרא את המשנה ויבאו שניהם אל מחוץ למחנה .
 ויהי הם רוכבים צמדים . בסוסים ובפרדים . וימצאו איש והנה
 תועה . כי אין מרעה :

אמר המשנה מי אתה האיש הנענה ולמה זה פת אחרת .
 ואי מזה עם אתה :

אמר האיש אני אשר הציקני זמני . והרחיב עלי יגוני . שבע
 רעב . ורעב שבע : חיי ותר קצרים מהקסת . ונופך
 יותר כהוש מהשרטוט ולבי יותר אפל ממי שיחור . וחלקי יותר
 דל מבקע הקולמוס . וידי יותר חלושות מסנה . ומאכלי יותר

בן המלך והנזיר

פ

סד מהעפצים . ומשתי יותר מפלים ממי הדיו וקושי הפת יותר
דבוק מהגומ' : וישא את קולו ויאמר :

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה
בדלת וכן בסוגר :

זמני צר עלי לבי בקסת

ופני מפני שיחזור אפלים :

והלקי דל כשני עט וידי

כיד קנה חלושים הם ודלים :

ומאכדי מאד ימר ומשתי

כמימי הדיו המה מפלים :

אמר המשנה מתוך דברך ניכר . כי אתה מבני המוסר :
וספרי משל ומליצה למדת . ההידה חדת . אם כן אפוא
מה לך פה ומי לך פה ואיך מוסריך הטובים לא הועילוך .
ומשליך הערבים במושב מלכים לא הושיבוך :

אמר האיש אתה האיש הנאמן . האב הרחמן יתקעך יתד במקום
נאמן . ישמרך מפנעי הזמן : הלא שמעת מרי שיחי .
אם לא ידעת אותי ואת שיחי . כי כל איש זד יהיר לא
ואשם . בני נבל גם בני בלי שם . ירומם וינשא ויערך להם
מטה ושלחן וכסא . ובני הגדולה . שהיו לשם ולתהלה . לא
יתן להם כתוכה נחלה . ובביתם אין לחם אין שמלה : והמושלים
אמרו במליצתם במשליהם וחידותם . הזמן ישלח הזכוב . ויתן
הנשר בכלוב : ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד
ותנועה בדלת וכן בסוגר :

המסי עד זמן בוגד יצודד

(א) חמסי עליך הזמן בוגד
כי הלוד חס בני מוסר
חמסי חנשים השוכים עד
לשר מפילים אהו בצור
וימסילס לצפור אשר חס
תשמע טוב זמיריו חסיס
אהו כי שמר :

בני מוסר ויפילם במכמר :

וימשילם לצפור בהטיבו .

זמיריו יתנו אותם במשמר :

על כן אם תחברני אליך האיש התמים . תמצא בי באחד
הימים . תועלת גדולה . בעזרת נורא תהלה : ואמר
תחבטים ארבעה לא יכבד על הנדיב מעמדם אתו . והם אכז
ואשרו ואושפיוזו ובהמתו : ואמר המשורר

שיר קשור ועובר ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד
ותנועה בדלת וכן בסוגר :

א נדיב לבב פני אביו ואמו

(א) חמס נדיב לב מלך
סירא חס אביו ואמו
חמס וגם תתן חן לאשכך
וגם תכבד חס אוכלי לחמך
וגם יתמוז על כסמתו כן
ד' דברים הללו לא יכבדו
על האדם :

מאד יירא ויתן חן לאשתו :

ותמיד אורכלי לחמו יכבד .

וגם יחמור לבבו עד בהמתו :

וכשמוע המשנה נעם פליו ומשליו . נכמרו רחמיו עליו .
 ויאמר בלבו אולי מצוקתו וקוצר נפשו שנו את
 טעמו . לעבוד על המוסר לשבח עצמו . ויאמר הנני עושה
 בדברך וממנו לא אנרע . ואם לא אמצא בך את אשר אשמע
 אך הודיעני מה תדע :

אמר האיש אדע לקשר הדברים . ולתקן השחתת המאמרים :
אמר המשנה ואיך תקשרם . וממעותם תישרם . אמר כי זה
 גלוי וידוע . כי בדבר איש דבר נשחת ונרוע . אדע לתקן
 עוה . ולישר הנתיבה . ולהשיב המחשבה . הרעה עליו לטובה :
ויבו לו המשנה בלבו . ולא שת אותותיו אלה בקרבו . ועם
 כל זה צוהו ללכת העיר ולבא אל מעונו . ולהיות מאוכלי
 שלהנו : ובכל יום ויום יתר השרים מתחכמים אליו ומתנכלים
 עליו . ויבחרו מהם שלשה אנשים קשי לב וקשי מצח . בעלי
 פליצה ואנשי מרמה ורצח . ואמרו החכמים הלשון צעיר
 הקומה . גדול הנקמה . ואמר המשורר .

שיר קשור וראוי וכרכב ע"מ שתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות
 ויתד בדלת וכן בסוגר :

א אל פל בני קשת למפרה עמוד . א (א) אם תראה מושך בקשת
 תוכל לעמוד לפניו
איך מלשון איש מידקבך יעזור : למטרה ואפטר הנלל ממנו
לכל זמן ולכל פאב מרפא ולא אך מלשון איש לא סוכל להנלל
 פי לכל דבר נמלא רפואה
אמצא למפת הלשונות מזור : זולת למכת הלשון :

וישלחו אותם לדבר אל המלך קשות על המשנה . לראות
 מה ידבר בו ומה יענה :

זיען הראשון ויאמר דע אדוני המלך כי כאשר המחשבה היא
 ראי הלב אם יאריך להביט בה תגלה לו מצפוני הענינים
 בן העבדים ראי מוצק לאדוניהם הנאמנים . כי הטלכים יושבים
 בחדריהם זכתי מלכותם . בחצריהם ובריירותם . לא יעמדו על
 דברת בני אדם וסודותם . לא ידעון ולא יראון ולא ישמעון .
 על כן עבד נאמן חייב להודיע לאדונו אשר ידע ואשר יראה
 אשר ישמע אם טוב ואם רע : ואנחנו שמענו כי פלוני משנך
 רוצה למרוד עליך ולשבת על כנך . ולעמוד על מכונך : וכבר
 השבע השביע בהלק שפתיו ודבריו . רבים מעמי הארץ
 מידידיו וחבריו . להחזיק בירו ולהדבק אחריו . תחת אשר
 הרימות כסאו ומדרגתו . ונאשפות נשאתו . ובאמת המשיל
 בעלי החידות והמשלים . הזמן הרע עם בני הנבלים . בדמותם
 אותם למאזנים אשר ירימו החסרים . ויפילו השלמים היתרים :
 ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועות
 בדלת וכן בסוגר :

בני ימים בני דמים מקימים א (א) בני ימים כמה אנשי
 בזמן אם אנשי דמים
ומפיקים אנוש צדיק ותמים : ומרמס מקימים ותי טכוא
 צדיק וממים אהו מפילים
 במאזנים

כיון שכל מה שיש חסד ספק
פחד וכריק עולם מפני
מעלה וספק ה' לז' חרד מפני
מטע :

כמאננים מדימים החסרים .
ומשפילים עדי ארץ שלמים :

אמרו החכמים בן חורין כשירעב יסבל . וכשישבע יטפל .
ובן עבד כשירעב יתקצף ויתקלל . וכשישבע יתגאד
ויתהלל . ויקרא המלך לשני ויאמר אליו מה תאמר אתה במשנד
ומעלליו . ומה תעיד לשונך עגיו .

ויען השני ויאמר אדוני המלך מה אומר באיש אשר מאנני
נגזיו . ושני אושפיוזיו . וכספו וזהבו נאמני לכבו . ומפתחו
נאמן רוחו . ותיבתו בעל חברתו . וטבעתו איש עצתו . הכוב
עמיתו . והעול מרעיונו . והשקר שומר בריתו : ואמרו החכמים
השקרן והמות שוים כי מעלת החי בדבורו . וכשלא יאמנו
דבריו כבר בטל היו . ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ שתי תנועות ויתד ושתי תנועות
בדלת וכן בסוגר :

א מות בחר קך לא דבר שקר .
כי תוצאות שודו לאין חקר :
ימות לבדו איש במותו אך
רבים אשר המית לשון שקר :

(ה) את המות הנחר יוסר
מלשון שקר כי כשוד
וסכר של השקר הוא לאין
חקר והכרחי כי נמיתו סוף
לכדו ימות וכי' ובקר רבים
ממיה :

ויקרא המלך לשלישי ויאמר לו התודה אתה לחבריך ודברם .
ותאמר כמאמרם :

ויען השלישי ויאמר אדוני המלך דע כי לא בא חברי אל
הקצה הראשון מנבלותו . ולא הבינו דרכי שקרותו . כי
הוא מהים זעפו . ומהמים קצפו : ומהוד שמוריו . ומהיין שמריו .
ומהאש עשנו . ומהעב השכתו ואשוננו . אין סוף למרמתו ואין
קצה לפחזותו : ואמרו החכמים השקרן יותר רע מנגב כי
הנגב יגנוב ממנוך והשקרן יגנוב דעתך : ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ שתי תנועות ויתד ושתי תנועות
בדלת וכן בסוגר :

א השמרה מאיש כזבים על
גונב בעברתו זהבך :
גונב יגנב הונך אכן
כזוב יגנב את לבבך :

(ה) השמור עלמך מאיש כזב
יותר מן הגנב אשר
יגנוב ממונך כי הגונב ממיך
סוף לזד יגנוב ואיש כזב
גונבס את לבבך :

ואם תרצה אדונינו המלך לעמוד על אמתת הניוננו : ודבר
לשוננו . מהר שלח בעבורו והשבע השביעהו . ובסוד
גדול הודיעהו : כי ברא לך השם לב חדש . ורוח נכון בקרבך
חדש : שתגיה העולם הזה ותעזוב מלכותך . ותשוב להת
תגזרים ואמונתם תהיה אמונתך : ואז יראו לך אותות שמחתו .
ויגלו לך מופתי היותו : ואיך ייפה לך הדבר לאין חקר . עב
אשר

אשר תכיר האמת מן השקר : ואל יחר בעיניך אדונינו . אם מלאנו לבבנו : לדבר באזניך דברי משל ומליצה . ולתת לד עצה . עם דעתנו שכלך הגדול והכמתך השלמה . ובפיק דעת ומזמה . כי אמרו החכמים הטוב שבסוכים צריך לשוט . והגבור שבאדם צריך לחרב . והחכם שבחכמים צריך ליועץ :

ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"ס יתד ותנועה ויתד וב' תנועות ויתד ותנועה ויתד בדלת וכן בסוגר :

א קנה לב קנה חכמה וחברת מתי ערמה . ואם לא חצוב קבר לשכנך בזה ותכרה בוד . התבטת ותשען חסר לב פבינתך . ועצות ביד גבר פחצים ביד גבור :

(א) תקנס לך לב החכמה והנזרת הנשים חכמים זלם לא תקנס אותם אזי חצוב לך קבר וכו' כי אי אפשר לך חסר חסר לב שפסטה וסשען בנינתך ועלום כי גבר וכו' :

וכבר ידע כל המקנא אמתת אמונת המשנה . כי היה מאם בעולם הזה הנמאם ודבק באמונת הנזירים ובכעשיהם חומל וחם . ויען המלך ויאמר דעו באמת . כי אם יראה לי מאשר ספרתם אות אמת או מופת כי לא אשאלהו . ובהידותם עוד . לא אנסהו . כי בן מות הוא . וישלח המלך בעבור המשנה זידבר אתו דברי איש נגש ונענה . ויאמר לו כבר ידעת השתדלותי במלכותי וחשקי ותאותי . בדברי העולם עד היותי : ועתה אזכור למה שעברו מימי . עם רוב פשעי ואשמי . ולא אמצא דבר מועיל בעולם הזה הפוך החושך ואפתח על שני הנותרים ואירא מאד על ימי הנשארים . פן יתמו כהבל וישמדו . יעלו בתהו ויאבדו . ולא ישאר לי במה אצטייד בדרכי הרחוקה . אל שאול ועלוקה . ולא יהיה בידי מה אשכיר מליצים בעדי . כ"ש כי אין בידי . במה אקדם פני השופט הדיין ברוך הוא . על כן אני רוצה עתה לעשות לנפשי השוממה . תחת אשר עשיתי לגויתי הנשמה . כי היא הנשארת . והוא ההולך אל ארץ אחרת . היא העולה למעלה . והוא היורד שאולה . היא העומדת והוא הבלה . היא הקיימת והוא הבלה . וידעתי כי כל אשר אוסיף ליגע בעדה אאנח . ובכל אשר אצמיער עליה אשמח . וכל אשר אתענה עליה אשבע . וכל אשר אלהם עליה לא אושע . וראיתי מן העצה הישרה וטוב הזריזות . להדבק בנזירות . ואפרד מזה המלכות ואסיר ממני עלו . ואפשוט מעלי מעילו : וירם את קולו . וישא משלו :

שיר קשור וראוי ומורכב ע"ס יתד ושני תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה בדלת וכן בכיגר :

א אסיר תאוה עלה מפח והעלה לעוקה יצרך אל יוצרך : ואל פהיטוב היות געור ומקיץ וכי ינום ויישן שומרה :

(א) אדם אשר הוא אסור מהמת כחלוס עלי משת כחלוס ותעלה חס הילכר גמלם אל הקב"ה והלילם לעלום על לבן שחוא ינום יישן והח"כ הוא נוער ומקיץ :

בן המלך והנזיר

שָׁמַע נָא לְעֵצַת אֹהֶב מְהֵרָה לָב

וְאֵל נָא יִשְׁמְחוּ לָךְ צוֹדְרֵיךָ

תִּמְוֹל עַל גַּפְּיֶךָ כְּמַעַט וּתְחִיָּה

וַיִּצְרַךְ עֲדֵי עַד יִצְרַךְ :

וְאֵל יִשְׁרָאֵל פִּי גִּאֲוָה פִּן

כְּמִקְרָה הִדְכָּסִיל כֵּן יִקְרָךְ :

צִיֵּל דְרָף וְאֵל תִּעְבֹּד לְבָבְךָ

בְּיָדֶיךָ וְסָב אֵל אֲחֵרֶיךָ :

שמע נא וכו' : ואל ישראל
לשון הסתה כמו פתח
השיאני כלומר אל ישראל
הגאוס לכל ישוב אל פי כי
או המות בלא חשבה
ויקד במקרה הכסיל לואם
חזיל כרף וכו' :

יְהִי כְשִׁמוֹעַ הַמְּשֵׁנָה דְבָרָיו וּמַעֲנִיו . שִׁמְחוּ רַעֲיוֹנָיו . וְצַהֲלוּ

פָּנָיו וּתְאֹרְנָה שְׁתֵּי עֵינָיו . וַיֹּאמֶר לוֹ בְרוּךְ יי אֲשֶׁר יַעֲן

לְבָבְךָ . וְהַעִיר בְּנֵי מַחֲשָׁבֶיךָ . כִּי בִאֵמַת הָעֵצָה הַטּוֹבָה רֵאִיתָ .

יִמְחֹזֶה שְׂדֵי הַזֵּית : וְכַאֲשֶׁר דְּבַרְתָּ בְּשִׁפְתֶיךָ בִּידֶךָ תִּמְלֹא . וְסוּדֶךָ

לְאַחֵר אֵל תִּגְלֶה . הַחֵל וְכֹלֶה . וְאַנִּי מִקּוֹה מֵאֵת בּוֹרְאָנוּ יִתְבָּרַךְ

כִּי הוּא יַחֲוֹב לָךְ עִם הַמַּלְכוּת הַזֹּה וְתַעֲנוּנֵי טוֹבָתוֹ מַלְכוּת

עוֹלָם הַבָּא וְנַעֲיִמְתּוּ :

וְכַשִּׁמוֹעַ הַמֶּלֶךְ דְּבָרָיו וּמַעֲנִיו . בַּעֲרָה כַּאֲשֶׁר חִמְתּוּ וַיִּרַע

בְּעֵינָיו . וְלֹא יִכּוֹל לַעֲנוֹת אוֹתוֹ כִּי נִבְהַל מִפָּנָיו .

יִשָּׂא הַמְּשֵׁנָה אֶת עֵינָיו הַשּׁוֹאֲפִים . וַיִּרְא אֶת פָּנָיו הַמֶּלֶךְ וְהֵנֵם

זַעֲפִים . וּבָהֶם סוּד לִבּוֹ גָּלָה . נִשְׁתַּנּוּ בְּרַגַע וְלֹא הָיוּ לוֹ

בָּאֲשֶׁר בְּתַחֲלָה . וַיֵּשֶׁב אֵל בֵּיתוֹ נֹאֲמָה וְנִדְכָה . נִגּוּעַ וּמוֹכָה .

לֹא אָכַל וּשְׁתָּה . כִּי לֹא יָדַע סִבַּת חֲרוֹן אַף הַמֶּלֶךְ וּבִטְסָה הִיתָה .

אוּ בִמָּה יִתְרַצֶּה אֵל אֲדוֹנָיו . וּבִמָּה יִכַּפֵּר פָּנָיו . וְתִדְדַּד שְׁנַתּוֹ

מִעֵינָיו . גִּדְּלָה חִילוֹ וְאַרְךָ לִילוֹ :

וְיָדֵי שׁוֹמְרֵי סוּדֵי בְּנֵי עַשׂ

וַיִּרַח פָּרַע לִי חֲשִׁבְתִּי :

וְשִׁפֵּשׁ אֵין כְּמִשְׁבָּטוֹ לְאִמּוֹ

כְּסוּבָב חוּג זְבוּל כְּאֲשֶׁר יִדְעֵתִי :

וְאֵין שְׁחַר וְאֵין מָחַר וְאֵין לִי

בְּעַד בְּקָר מְכַפֵּר כִּי שְׁאַלְתִּי :

יְדֵי סִפְרוֹ לִי אִם יִדְעֵתֶם

בְּעַד יוֹמָם וּמְרָאִיו כִּי שִׁבַּחְתִּי :

(א) האישון חשך הוא מנה
הלקי כי אין לי במה
לשמוח כי אם ברחמי אלה
הלילה ואחזקיו ואין לי אהב
לבד עשעשי אשר אני יסן
בהם ובכפשי הוא המחשבה
אשר בקיני משנתי אני
מהייטן א"ע . ונני עש הוא
המזל המשמש בלילה הוא
דודי ושימר כודי וסירח
המשמש ג"כ בלילה הוא לי
ברעי . וכדומה לי שהמשמש
אינו מרכב לאט לאט אלא
החוג הוא הנגלגל כמשפטו דו
ממחר בהליכתו ולזה סוף
קצר ובלילה ארוכה ואין ל
איש שיכפר לי מן השחר ומ
יום ממחר מחמם נש
בניגה

וידוי כתיחשב ומצד אל צד מתהפך . ונפשו עליו תשתפך .
ועודנו במבוכתו הגדולה . ויזכור את התועה בעל
התחבולה . וישלח בעדו ויבא . ויאמר לו התזכור את אשר
התפארת בו . כי אתה תקשור הדברים הנכרתים . ותתקן
הענינים הנשחתים . אמר זכרתי אדוני לכל דברי מלי . ועתה
אם תצטרך אלי התפאר עלי . כי בעזר האל לא אפיל דבר
מכל דבר . ולא אכחיד אמר סמאמרי . לשלם נדרי . ואמר החכם
הנדר בלי תשלום . כרעם בלי נשם : ואמר המשורר

שיד קשור ומשובח ומורכב ע"ם שתי תנועות ויתר ושתי תנועות ויתר ושתי
תנועות ויתר בדלת ושתי תנועות ויתר ושליש תנועות בסוגר :
(א) מסנות נדיב לב כוא
כסל יזל אשר לא נראס
עם סול סטל רק כבוקר אס
עמוד אדם נמלא כסל על
פני כסדס כמו כן מסנות
דיב לבב ולא ידע וכו' אכן
כנסחה דבר נכל בקול וכו'
כי כוא מבטח ואיע עושס :

א מַתַּת נְדִיב לֵבָב פְּטִל יִזַּל וְלֹא
יָדַע אֲנוּשׁ מַתִּי וְלֹא מֵאֵן :
אֵינֶן דְּבַר נָבֵל בְּקוֹל רַעַשׁ וְקוֹל
רַעַם וְקוֹל רוּחַ וְגִישָׁם אֵן :

ואמר המשורר

שיד קשור וראוי ומורכב ע"ם שתי תנועות ויתר ושתי תנועות ויתר ושתי תנועות
בדלת וכן בסוגר :
(א) שחר סיא לבון נקשה
כמו שומר טוב אס
מבקש דבר מאת פני נדיב
ימלא מאלך קודם עלות
כסג ושפת נבלים וכו' :

א שֶׁחַר פְּנֵי נְדִיב וַיִּמְלֵא
מִשְׁאֲרָךְ לְפָנָי עֲלוֹת שֶׁחַר :
וְשִׁפְתַּי נְבָלִים תִּתְעַנֶּה לִּי לֵךְ
הַיּוֹם וְתָשׁוּב אֶחָדִי מִחֵר :

אמר המשנה עתה ידעתי כי בכל אשר דברת ויעצת . לא
כזבת ולא התלווצצת . כי כן משפטך אתה חרצת .
ועתה בא העת אשר תוכל לגמלני אם חסד גמלתיך . ושלם
לי אם טובה שלמתיך וידעתי כי בני המוסר והמשרה וילדי
היקר והחברה כל טוב נגדם לאין . ולא יראו בדבר תאות
עין : בגמלם לאיש כחקו . וכמעלדיו ישיבו אל חיקו : ואמרו
החכמים השמרו לכם . לבל יהיו הכלבים שומרים בריתם יותר
מכם . כי הכלב אם תשליכו פסת בר בגרונו . לא יחרץ לשונו :

ואמר המשורר :

שיד קשור ועובר ומורכב ע"ם יתד ושתי תנועות ויתר ושתי תנועות ויתר ותנועה
בדלת וכן בסגר :
(א) אס ייטיב אדם לחניו
והבירו יודע לו בדבר אז
לבו לעסיה יושר מלאו כי
כמו כן כוא נוקן הכלה לאל
יטבדך אשר גמלנו כל טוב
למנס כמכחיש וכו' :

א אֲשֶׁר יוֹדֵה בְּטוֹב חֲסָדֵי יְדֵי אִישׁ
לְבָבוֹ לְעֵשׂוֹת יִשָּׁר מְלָאוֹ :
וְהַמְכַחֵשׁ בְּאִישׁ חוֹמֵל וְגוֹמֵל .
כְּמוֹ כּוֹפֵר בְּטוֹב הָאֵל בְּרָאוֹ :

אמר

אמר האיש השטיעני את קולך והודיעני כל אשר עם המלך קרה אליך :

אמר המשנה דע בי אני הייתי עם המלך מימי ילדותו . מיום אשר דרך עליו כובב מלכותו . והייתי אהוב וחביב לפניו . והיה מאמין בי בכל עניניו . למה שהיה מכיר בי זמבחין אותי מאמנת לבבי . והיום הכרתי בו תמורה ורוע פנים . וראיתיו כי נשתנה פניו אלי מאשר היו לפניו :

אמר האיש האם לשנוי פניו סבה . או הביא אדם עליך שפת לשון ודבה :

אמר המשנה דע באמת כי אינני יודע בדבר הזה עלה . רק אמש שלח בעבורי וסודו באזני גלה . והודיעני עניני נפשו ואמר לי כבר ידעתי כי כל יגיעי ועמלי השתדלותי במלכותו ונעמו . ואהבתי את הזמן וערות מומו . ויתר מה שספר לו המלך על עצמו : ומה דבר אליו ומה ענהו בנפש תמימה . ואיך הכיר בפניו השנוי ורב החמה : והנני נבהל ונבעת כי לא ידעתי תמורת פניו . ובמה אכפרה פניו . והארכת במחשבתי . עד אשר דפקתי שערי לבבי . וזכרתי את אשר סופר לי על עצמך מקשור הדברים ותקון המאמרים :

אמר האיש אולי המלך חשב . כי אתה לקום תחתיו רץ ושב : ותרצה להראות עליו גבורותיך . ולשבת על כסא מלכותו תאותך : הנה נא ניכר כי כִּי־יָהִי נראתה בדברך . השחתה . ואני אקשרם ובגורת האל : ותקנם ואישרם . על בן אל תשת אותו היגון בקרבך ואל תתן תונה בלבך . התחזק והנחם לילה ויומו . אל נא תאנח למה תשומם . כן זה מעשה כסילים . אשר אין להם עצה ונגזרה המתרנים ביום צרה . לא מעשה המשכילים הנבורים . אשר לבם כצור מעוז לעמת המקרים . ועל כן יגברו עליהם ביד רמה . ויכוס ויכתום עד החרמה . וכבר אמרו החכמים נחמות המשכיל במה שיקרהו מן המקרים . בשני דברים : האחד שמחתו במה שנשאר לו והשני תקותו להנצל ממה שיקרהו . וחרדת הכסיל במה שקרהו גם כן שני דברים . האחד כאב על מה שאבד לו . והשני פחדו תמיד על מה שנשאר בידו : ואמר המשורר

שיר קשור ומורכב עם יחד ושתי תנועות ויתר ושתי תנועות ויתר ותנועה בדלת וכן בסוגר :

א כִּסִּיל יִכָּאב לְבָבוּ בַּהֶלֶךְ לוֹ
מֵעַט חֲמָדָה וַיִּחַרַד עַל שְׂאֵרֵיתוֹ :
וּמִשְׁכִּיל יֵעָלוּ תָמִיד בַּחֲלָקוֹ
וַיִּזְסַף לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם בְּאַחֲרֵיתוֹ :

(א) חרדת הכסיל בשני דברים כי יכאב לבו על מה שאבד ממנו וכזב אינו מלפס שיוחזר לו וכשני שכוח יתיר על שאריתו שירא א"ע שגם הנשאר יאבד ממנו . וכששכיל ישמח בשני דברים האחד על מה ששאר בידו וכשני שמלפס שיוחזר לו גם כאבדה הראשונה :

על כן אדוני חזק ויאמץ לבך . לבלתי עצבך . קום מהר ואל תתעצל . עשה זאת והנצל : אל תפל דבר מכל אמרי .

ב' בעז"ה תמצא תועלת בדברי : כי תקום בבקד תפשינ
 מעילך . ותוריד עדיך מעליך . ותגוז את ראשך . ובגדי
 הנזירים תתן לכושך . ותתהלך כארח והלך . כאיש עני והלך
 עד בואך אל שער המלך : וידעתי כי היא יאשמך . וכמטרת
 להץ לשוננו ישיאך . וכי ישאלך מה זה אשר עשית תאמר
 אליו . אדוני המלך זה הדבר אשר הכרחתני עליו : כי אני
 באמת ידעתי כי לא זו הדרך ולא זו הנתיבה . אך טוב מותי
 מהיי אלה ולשכב למעצבה : אבל לא תנעם לנפשי כל טובה
 בהמנעי מלכת אחרי עצתך ורדפי משאלותיך . והתחברי עמך בכל
 תאותיך . כי מדין האמונה ומחק האהבה הנאמנה . כשירמוז איש
 לאוהבו . ויודיעהו כל נסתרו עצת לבבו . החובה עליו להיות נכור
 כארי לבקש דרכיו ושביליו . קל כצבי לרדוף אחרי משאליו . ומוסר
 האהבה לא יפרע . אם טוב ואסרע . ואף מי שהוא עם אדוני בכמו
 מדרגתי עמך . וכבד כבדתני על כל בני עמך . אשר מאז על
 כפים הקותני . ועל כנפי חמלה ורחמים נשאתני . ואיכה אשא
 משא נדודך . או איכה אוכל וראיתי באבדך . הנני נשבע
 במתק אהבתנו ובריתנו . וחי נפש כמוש אלהינו . אם אשאר
 עוד אחרוך שמח ועלז . מכרכר ומפוז . כי באשר תלך אלך
 עמך עמי ואהיך אלהי :

ויקם המשנה מעל פני היועץ . בטוב לב שמח ועליץ . ויעש
 ככל אשר צוהו וידבר כל הדברים אשר הורהו : לא הסיר
 בהם ולא החליף . מהם לא גרע ועליהם לא הוסיף :
וכראות המלך את מעשה המשנה ויושר לבבו . הוסיף לאהוב
 אותו ולהאמין בו . ויאמר לו עתה ידעתי כי אמת
 היה את אשר שמעתי על אחד החכמים אשר אמר לחברו
 ולאוהבו . חברי שמעתי עליך דבר ולא הששתי בו : אמר
 החבר ולמה לא אמר החכם כי אם היה אמת מחלתיו . ואם
 היה שקר הכזבתיו : וזה בלי ספק מחק האמונה המתוקה :
 והברית החזקה :

אמר המשנה יהי המלך אמת ואמונה כי לא היה לך להאמין
 על עבדיך השלמים . דברי נרגן כמתלהמים : כי לא
 יאות למלך שיעמדו בעלי כזבים לפניו . דובר שקרים לא יכון
 לנגד עיניו : כי המלך נפרד בעצתו . יושב בירכתי ביתו . לא
 יבא בעיר ומדינה . כי אם פעם ושתים מדי שנה בשנה : לא
 יעמוד על משפט גר יתום ומשאליו . וריב אלמנה לא יבא
 אליו . ואם יהיו עבדיו הטאים ורעים . כל משרתיו רשעים .
 והוא גם הוא מאמין למלתם . מקשיב על שפתם . יהיה זה
 סבה להחריב ביתו . ולאבד מלכותו . ומה יעשה באחריתו :
 ואמרו החכמים . טוב שבשבהים . אשר הוא כפי הטובים .
 וטוב שבמעשים . המתוק באחריתו : וטוב שבמלכים מי שלא
 יאמין בשוא : ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ שתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות
 בדלת וכן בסוגר :

(א) סוקר רגלך ממכנות א ממש-כנות שוא רגלך הוקר .
 בוא ואלו סמאל יקר כו'
 תמצא יקר והיו לאין חקר :
 ע.

בן המלך והנזיר

נטס חזק וסיוע וסדע סדנג
כזה כי טיב לך כיוס כגוי
ומכונק לעד ואל זרלס
וכו' : כולם כוא לשון חונג
כלום וכן כוא כגמרח סכילס
עלמו כשעת מרינס :

אם אִרְדָּה יִהְיֶה פְּעֵת עָרֵב
תִּזְרַח יְיָ שְׁמִישׁ כְּאוֹר בְּקָר :
אֵין נְמִיָּה וְשָׁמַע וְתִדַּע כִּי
טוֹב לָךְ הֵיזֶת בּוֹלֵם וְגַם בּוֹקֵר
לְעַד וְאֵל תִּרְאֶה פְּנֵי מוֹשֵׁל
דִּיב וּמִקְשִׁיב עַד לְשׁוֹן שְׁקָר •

וַיְהִי אַף הַמֶּלֶךְ עַל הַמַּפְתִּים אוֹתוֹ . לְהַפִּיל מֵעֲדוֹתוֹ וַיַּעַשׂ כֵּהֶם
שֹׁפְטִים בְּאִפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ : וַיִּצְוֵה לְהַשְׁלִיךְ מִכָּל נְבוּלוֹ כָּל
הַנְּזִירִים וַיִּמְהָרוּ לְבְרוּחַ . וַיִּקְחוּ הָעָם אֶת הַשְּׂבִי וְאֶת הַמַּלְקוּחַ :
וַיִּזְכּוּר הַמֶּשֶׁנָּה אֶת הַיּוֹעֵץ אֲשֶׁר כֹּזֵה יַעֲצָהוּ . כָּל יָמָיו וְלֹא שָׁכַחְהוּ :
וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ לְצוּד צִיד כְּתַמּוּל שֶׁלְשׁוּם וַיִּרְא מִרְחוֹק
שְׁנֵי אַנְשִׁים חֲבָרִים . וַיִּשְׁלַח אַחֲרֵיהֶם וַיְבֹאוּ וְהִנֵּה הֵם
שְׁנֵי נְזִירִים :

וַיֹּאמְרוּ לָהֶם מְדוּעַ עֲבַרְתֶּם אֶת פִּי וְאֵת מִצְוֹתַי . וְלֹא יֵצְאתֶם
מֵאֲדַמְתִּי :

וַיֹּאמְרוּ לוֹ דַּע בְּאֵמֶת כִּי כִטְעַם מִצְוֹתֶיךָ מִפִּי שְׁלוּחֶיךָ מוֹצֵאת .
הֵינּוּ אֲנַחְנוּ נְכוֹנִים לְצֵאת :

אָמַר לָהֶם וּמְדוּעַ עַד כֵּה אַחֲרֵתֶם . וְלִלְכַת לֹא מֵהֲרַתֶּם •
אָמְרוּ לוֹ אֲנַחְנוּ אַנְשִׁים נְכֻשָׁלִים . דְּלִים וְנַחֲשָׁלִים . אַנְשִׁים כַּחוֹשִׁים .

וְחַלוּשִׁים . וְאֵין לָנוּ בְּהִמּוֹת לְרִכּוּב וְאֵין לָהֶם נְצַטִּייד
אוֹתוֹ מִבְּתִינּוּ . וְעַם כָּל זֶה לֹא נִשְׁקוּט עַד צֵאתָנוּ :

אָמַר לָהֶם מִי שִׁיפְרַד מִמֶּנִּיר הַמּוֹת וְחֲרַדְתּוּ . וַיִּנּוֹד כִּפְחָדוֹ
וַאֲיָמָתוֹ : רֵאווִי הוּא שִׁיזְרוּ לְבְרוּחַ בְּכַח וְעֵצְכָה . וְלֹא

יִתֵּן לְעַפְעַפּוֹ הַנּוֹמָה . וְלֹא יִשְׁאַל צִידָה וְלֹא בְהִמָּה :

אָמְרוּ לוֹ אֲנַחְנוּ לֹא נִפְחַד מֵהַמּוֹת וְכֹאבוּ . אֲבָל לֹא נִרְאָה תְּאוֹת
נַפֶּשׁ אֱלֹהִים בּוֹ . כִּי מָה שִׁיתְּאוּ אוֹתוֹ עֵינֵי בְנֵי אָדָם בְּעוֹלָם
כִּבְרֵי יֵצְאוּ מִטְּנֵנוּ אֲנַחְנוּ . אֵין רְצוֹנָנוּ לָשׁוּב אֵלָיו וְחַלִּילָה לָנוּ :

ויען הבכור ויאמר

שִׁיד קִשׁוּר וְרֵאווִי וּמוֹרֵכֵב עִיִּם שְׁתֵּי תְנוּעוֹת וַיְהִי וְשְׁתֵּי תְנוּעוֹת וַיְהִי וְשְׁתֵּי
תְנוּעוֹת וַיְהִי בְדִלָת וְכֵן בְּסוּגֵר :

• יוֹם אֲנִי-וְעָה אֶל תִּדְ-אֲנִי רְעִי דְבִי
(א) רְעִי אֶל אֲדֹאֲנוּ עַל יוֹם
אֲשֶׁר אֲנוֹג וְאֲמוֹס כִּי

רַגְבִּי נְחָלִים כִּי צְרוּרוֹת מֶרְ דְּרוֹר :
אֲחַס כּוֹנְרִים סְרַנְגִּי נַחֲלִים
כְּמִחוּךְ סְקֵנֵר נַחֲשָׁנִים לִי

וַיְהִי בְּקִרְבִּי כִּי-דְרוֹר הַיּוֹךְ פֶּתַח וּפֶתַח
נִשְׁפָּר וְתַמְלִישׁ וּמִצְאָה קָה דְרוֹר :
נְרוּחַ לֹא כִי אֲנִי כִמֵּר
דְרוֹר כִּמֵּס לִי וְרוּחִי כִקְרִבִּי
כְדָרוֹר וְכוּ' :

ויען הצעיר ויאמר

שִׁיד קִשׁוּר וְרֵאווִי וּמוֹרֵכֵב עִיִּם שְׁתֵּי תְנוּעוֹת וַיְהִי וְשְׁתֵּי תְנוּעוֹת וַיְהִי וְשְׁתֵּי
תְנוּעוֹת בְּדִלָת וְכֵן בְּסוּגֵר :

• רְעִי מִיּוֹדְעִי פְּנֵי מוֹת
(א) רְעִי וּמִיּוֹדְעִי כָּל רַגְבִּי
כִקְבוּ אֵה סְנִי מוֹס
וּבְכַמּוֹכוּ כִי כִמֵּס נְעִימוֹת יֵשׁ
נְמוֹס

חֲלוֹנוּ בְּכָל רַגְעַ וְהוֹדוּהִי :

לשון סיפס לי מדנס לחוים
למנפרם לנער לחוס וכו'
מל' המוס בנוער נסס כ'
כמס נפרים וכו' :

במה נערים נשמרו מרע

במה זקנים הם במחיתה :

ויהישוב הנער על עמדו שם קשור ואסיר . ומדוע היה עוב
עצור ושבת היגון ממנו לא יסור . והוא כנחש ישך
זכצפעוני יפריש . ויהי כמחריש . כי אמר בלבו העם אשר
אני יושב בקרבו הם יודעים יותר ממני . את אשר יועילני .
זיחל עוד שבעת ימים או עשור בלב נדבה ונשבר . ממצוא
חפץ ודבר דבר . עד אשר הוסיפו לו ימיו ושניו . שכל על שכלו
ובינת רעיוניו . וישב עוד לחשוב עניניו . ויאמר אינני רואה
לאלה האנשים יתרון חכמה ודעת קדושים ולמה זה עוד
אנח ואאנק . ועד אנה אחריש אתאפק . הלא טוב לי לדרוש
בזה ולבקש . ומי הוא זה אשר הישרה יעקש . ועד כתי יהיה
זה לי למוקש . ויהי יום אחד ויבא אביו לבקרו ורצה לשאול
על עניניו ודבר מאסרו אחר כך אמר במחשבתו . לא יתכן
להיות החכמה הזאת מאתו . ואם כן לא יאמר לי האמת כאשר
מגדשהו . ולא יגלה לי לבו במה שאשאלהו . ואולם העצה
שכונה להחבא עוד כמעט רגע ולהתאחר . ואולי רוח והצללה
יעזוד לי ממקום אחר . ויהי בתוך השומרים אותו איש טוב
חקר בשכלו ובינתו . קרוב אליו ובעל עצתו . מכל האנשים
אשר לפניו . ויותר נחמד מכלם בעיניו . ויהי הנער משתעשע
בחברתו . ומתענג באהבתו . עד אשר לא היה שמח אלא בו .
כי אהבת נפש אהבו . ולילה אחת נדדה שנתו . ונאספה
אנחתו . ונתיחד עם האיש ההוא בחדר מתדריו . וישאהו בחלק
שפתיו ומאמריו . והודיעהו אהבתו החדשה . וחיבתו האנושה .
וידבר אתו נכבדות ויבא לנסותו בחידות . ויען וישורר

שיר קשור ועובר ומורכב ע"מ יחד ושני חנועות ויתר ושתי חנועות ויתר
וחנועה בדלת וכן בסוגר :

(א) שמע וכו' וסטיגס שאח
כנומר טוב ססכול חס
מוסר סג'ל סכפיריס וכו' חף
סכמס בחוך מעוטמס ועדיין
לא ילאו לחוך עכ"ז חירש
ממנו וכמו כן חס פני מושל
סיכ' חף חס ישכון יבישו
וכמכל לזס וכי ססחן חס
מחאס חס סהרנ סעודנו
כסערו סלא כודאי סנין כנקל
יכול לסוניאו . סיד סוא סנר
כמו ופיד סניכס מי יודע :

ששע מוסר ואל תבזה עצתי
בעיניך והטיבה שאיתו :
בפירים תוך מעונתם ירא גם
פני מושל ואם ישכון בביתו :
ואם תשחק קפיד חרב בבערו
אמור מה תעשה מחר בצאתו :

ויאמר לו דע כי המלך אבי ילך מחר או מחרתו . אל בית
מנוחתו . ויאבדו ידידותו וקנאתו . גם אהבתו גם
שנאתו . ואתה תשאר יחד משני אנשים בין בני עצתי . או
נדול ונכבד מכל בני מלכותי . או נבוזה ונקל מכל בני ביתי :
ויפחד האיש ויתרד לקולו ויאמר לו השבעה לי באלהי משנבי

בן המלך והנזיר

ואם תשקור לי ואם תבגוד בי. וישבע לו ויבטיחהו. ויכרת לו
 ברית וישקהו. אז נלה לו האיש את כל סוד אביו ואיך החווים
 ככוכבים את לבבו המסו ואת כל פחדתו עליו ויראתו לבל יהיה
 צין בני עמו מיראי ה' ומאוהבו עמו. בנותו העיר ההיא בגללו.
 לא נפל דבר אשר לא הגיד לו. וינח ביום ההוא מרגזו ומעצבו
 וסן העבודה הקשה אשר עובד בו. ויישב לבו ויוסף לאהב
 לשליש. ולתת לו את בריתו שלום השיש. ועד בא אביו
 לבקרו החריש: ויאמר לו אדוני אבי הנה במאסר הזה אסרתני.
 ולצאת ולבא מנעתני וסגרתני. והבדלת ביני ובין אנשי
 העולם. לבל תשתדל נפשי ולא תטרח בעמלם. אלא במה
 שאני בו מן התענוג והשמחה והשלוח והרוחה. קול ששון
 יקול שמחה: ואמנם נחפכו עלי מהשביך. זמותי מורשי לבבך:
 בי הבאת עלי היגון והצוחה. לי הגדלת האנחה. צרה ותוכחה.
 בשומך אותי עצור ואסור בנחשתיים. וימס לבבי ויהי למים.
 עד אשר אין לי יגון אלא בדבר אשר חשבת להיות בו שמחתי.
 ולא אמצא שמחה בנפשי אלא בדבר אשר תחשב שיהיה בו
 יגוני ודאגתי. ונפשי תלויה אל מה שהבדלת ביני ובינו. עד
 אשר לא יבטה בלבי לראות תאות רצונו. לא אשמח ולא אניל
 וכל טוב לא אחזה. עד צאתי מקברי זה: וישא משלו:

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ יהד ושתי תנועות ויחד ושתי תנועות ויתד
 ותנועה בדלת וכן בסוגר:

א בְּשֵׂאתִי עַל נְעוּרָיו טוֹב לִגְבִי
 וַיֵּשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרֵיתוֹ וְשֹׁכֵר:
 וּבְנֶשֶׁר יַחֲדָשׁ עוֹד נְעוּרִים
 וְתַמִּיד יִיעָקֵה כְּנֶף וְאַבֵּר:
 אֲבָד נִקְבֵּר בְּמִשְׁבֵּר יָם וּמִדְּפֵר
 הַיִּמָּצֵא עוֹד צָרִי אֶל צִיר וְשֹׁכֵר:
 וְאִיךָ יִשְׂמַח לִבִּי אִישׁ מֵת בְּחַיָּו
 וְאִיךָ יִגִּיד לִבִּי גֵבֵר בְּקִבֵּר:
 עַל כֵּן אֲדוֹנִי אֲבִי הַמֶּלֶךְ לֹא תִלַּחֵץ אוֹתִי עוֹד וְלֹא תִדַּחֵק.
 וְלֹהוֹתִי לֹא תִלְעַג וְלֹא תִשְׁחַק. כִּפֶּךָ מֵעֲלֵי הַרְחַק: וְהוֹדִיעֵנִי
 כֹּל אֲשֶׁר תִּרְחִיקֶהוּ. וְתִשְׁנֵאֵהוּ וְתִמְאַסֵּהוּ. לִמְעַן אֲדַע לִשְׁנֵאתוֹ
 וְלִהְרַחֵיקֶהוּ. וְזֹאת אֲשֶׁר תִּבְחַרְהוּ וְתִאֲהַבְהוּ. לִמְעַן אֲדַע לִדְבַקַת
 בּוֹ וּלְקַרְבָּהוּ:

(א) סוז לגבר כי ישא עול
 כנעוריו ואז יש תקוה
 וכו' אבל נקבר במשבר ים
 ומדבר כלומר מי שסוף
 פטר נבית כאסורים סימנא
 וכו':

וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ בְּנֵי הַטָּה אֲזַנֵּךְ לְאַמַּת הַגִּיּוֹנִי. וְשִׁמְעַתּוּכְהוֹת
 לְשׁוֹנֵי. וְדַע בְּאַמַּת כִּי לֹא הִיתָה כּוֹנֵתִי בְּמַה שֶׁעֲשִׂיתִי
 לָךְ. אֲלֵא לְהוֹעִילָךְ. וְלִהְיִיב אֵלֶיךָ וְלִהְיִיטוֹת מֵעֲלֶיךָ כֹּל דְּבַר
 דַּע וְנִמְאַס לֵלֵב וְלִנְפֶשׁ. וְתִמְצֵא דְרוֹר וְחַפֵּשׁ. וּמְרַגּוֹע וְנַפֶּשׁ.
 עַד אֲשֶׁר לֹא תִרְאֶה וְלֹא תִשְׁמַע וְלֹא תִבִּין וְלֹא תִדַּע אֲלֵא מֵת
 שִׁישְׁמַח בִּילְדוֹתָד. וְיִיטִיב לָד בְּאַחֲרֵיתָךְ:
 וישא

בו המקד והנזיר

וישא משלו

ציר קשור וראוי ומורכב ע"מ ב' תנועות ויחד וב' תנועות ויחד וב' תנועות ויחד בדלת ושתי תנועות ויחד ושתי תנועות ויחד ותנועה ויחד בסוגר :

יֵעָלוּ לְבָבְךָ בְּיָדוֹתֶיךָ מֵאֵד

(ה) ישמח לבבך בילדונך וכו' פלא שחוק פתך כדוך בני גדולים וכמס ולדי יקר עם בני הכוכן והכרסך . הסעלסס לבן עמסה כמו נתעלסס כחכסס :

בְּחֹזֶר וְגִיל בְּיָמֵי בְּחֹזְרֵי־תֶךָ
בְּמַח עֲשֵׂב וּצְלַח רֶכֶב וּשְׁמֵשׁ לֵאב

כִּי יִעֲצָךְ לְבוֹ לְאַהֲבַת־תֶּךָ :
זֵלָא שְׁחֹק פִּיךָ כְּחֶק יְלָדֵי יָקָר

כְּבָנֵי אֲהוּבֶיךָ וְחֶבְרֵי־תֶךָ
הִתְעַלְסָה תָּמִיד וְהִתְעַנְג וְאִז

יִיטֵב לְבָבְךָ בְּאַחֲרֵי־תֶךָ .

אמר הנער דע אדוני כי שמעתי כי איש אחד לשון מחליק . אמר ליוסף הצדיק דע נביא האל . כי אני אוהבך מכל יע ונואל . אמר יוסף לא באתי ליסורין קשים . אלא באהבת זאנשים . אהבני אבי וקנאו בי אחי והיו מחשים . עד השליכוני לבור עקרים ונהשים . ואחרי כן מכרוני לעבד . והייתי ככלי אובד : אהבתני אשת פוטיפר והושבתני בעדה במאסרים ונתאחרתי ימים רבים בין המצרים . אל מקום אשר אסירי המלך אסורים . על כן לא ארצה שיאהבני כי אם בודא רוח ויוצר הרים : ואמר המשורר

ציר קשור וראוי ומורכב ע"מ שתי תנועות ויחד ושתי תנועות ויחד ושתי תנועות בדלת וכן בסוגר :

א איש יעַת בְּנֵי אִישׁ יִיֶאֱהָבוּהוּ

(ה) אם יאהב איש את חבירו או רעיו וסגולתו יקנאוהו אך כנאות ס' כו' :

רָעִיו וּמְרַעֲיו יִקְנְאוּהוּ :
בְּרַצוֹת אֲרָהִים אֶת דְּרָבָיו אִז

כִּי אֲוִיבָיו יַחַד יִרְאוּהוּ

וכן אני אומר דע אדוני אבי לא אבחר באהבה זידידות . שישכבו המאסר והגלות : ואם טוב בעיניך הוציאני מן המקום הזה הושית . ולא תהיה זאת להם אהבה שלישית : ויהי כשמוע אביו אותו פחד וחרד לקולו . ויירא מאד ויצר לו . כי הבין כי ידע הנער והכיר את אשר חשב סמנו להעלים ולהסתיר . והאלהים עצתו הפיר וישאל את פי יועציו ונבוניו להודיעהו מה יהיה משפט הנער ומעשהו . ויאמרו לו אחרי אשר הגיע עד כה דברו . דע באמת כי לא יוסיף לו מאסרו . כי אם פחד ורעדה ויצר לבבו ותרע נפשו ויעמוד בחרדה . עד אשר יהיה סבת אבדו ומתי תמצא בזאת האבדה . אתה המלך עם מה שיש לך מאמץ הלב והעצמה . והיד הרמה . לו רצית לאסרו ולהכביד עלו . לא תוכל לו כי כבר החלו גבני בחזרותיו להפריחה . ופחדו ומוראו ללבת ולברוח . לא ישא

פני איש ועל אדם לא יחול. לא ישוב מפני כל. וכבר אמר
החכמים בנך חמש שנים אדוניך וחמש עבדך וחמש משנך.
ואחר כך אוהבך או שטנך :

שיר קשור וראוי ומורכב ע"ם יחד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה
בדלת וכן בסוגר :

<p>א יִשְׁמַע עֶמֶד שְׁמַע נָא מֵאֲמָרִים יְקָרִים מִבְּדוֹלָחִים וְדָרִים : קָבָה הָכֵן קָבֵן חֲמִישׁ מְזוֹנֵנו וְאִם הַחֲפֹר וְתַחְרוֹשׁ בִּבְקָרִים : וְבֵן עֵשָׂר בְּכָל עֵת לְמִדְהוֹ וּמִנְעֵר־תָּךְ יַחַת וַיַּעֲרִים : וְבֵן חֲמִישׁ וַיַּעֲשֶׂר פִּיבְדָהוּ יִבְבְּרֶךְ בְּהַגִּיעוֹ לְעֵשָׂרִים :</p>	<p>(א) אהב שמל שמע וכו' יקרים מזדולה וזרים כמה חכמים טובות כמו וזר וסתרה לנך אשר כוא כן חמש חף אש לא השג ידך פשכיר עלמך לחסור ולהרוש כנסתה והראש לכיין מזונו . ואם כוא כן פשר חלמד עמו ומנערתך יירא ויחכם וכן חמשה פשר ככהו ואלו גם כוא יכבדך אש יגיע לעשרים :</p>
---	--

ויאמן המלך בם. וישמע אל לבם ויקרא אל בנו ויאמר לו
בני כטוב בעיניך עשה. השאר או צא. כי חפצי
באשר תחפץ ורצוני באשר תרצה :

אחרי כן אמר המלך לחברו אשר חיו בצלו. הילדים אשר
כנילו. לצאת עמו להביאו. אל מקומו אל מולדתו
ואל עמו. להרכיבו בכבוד לפני כל חילו על מרכבת המלכות
אשר לו. ויצו לעבדיו נאמניו. להשים אנשים רצים לפניו.
למען הרחק כל איש מר נפש ובעל נגעים. וכל מדוי מצרים
הרעים. ולמען החבא כל מוכה קרוב לבוא אסונו. או נבן או
דק או תבלל בעינו. ולהזמין לו בדרכים. וברחובות ושוקים.
פל איש בריא וחזק. ומראהו כמראה הבזק. וכל צורה נאה
ותאות עין. עם תופשי כנור תף וחליל ויין. ויתר מיני
שמחות ושירי עגבים. ויעשו בן ימים רבים :

ויקרי היום והם הולכים משחקים בדרכים. זה עוזב וזה לוקח.
זה רודף וזה בורח. אז ידלג כאיל פסח. וירחקו ממנו
חבריו ולבדו הניחוחו. ומיודעיו שכחוהו : וישא עיניו. וירא והנה
שני אנשים נחבאים מפניו. האחד פניו צנומות ועיניו אדומות.
שניו שחורות. קוצותיו צחורות. בטנו כנאד מלא רוח.
שוקיו כסיר נפוח : הלך אורו. ויאכל חצי בשרו : והשני יבש
עורו על פניו. ונפלו חצי שניו. גחלה גופו ונשתנו כל עניניו :

והוא אומר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"ם יחד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד
ותנועה בדלת וכן בסוגר :

<p>א רָאוּ גִבִּי בְּקִישַׁת שֵׁחַ וְרִגְלֵי אֲסוּרוֹת מִבְּלִי כָּבֵד וְדִשַׁת רָאוּ</p>	<p>(א) ראו כי מחמת חזקת כנב שלי עקוס נקשת שח כוא לאן וילך שחוח וגליו וכו' ראו אישי טאמי מנום</p>
---	--

בן המלך והגזיר

רָאוּ אוֹתִי וּמִשְׁעַנְתִּי בְיָדִי

עָזַם כְּקֶסֶת יִהְיֶה אִשְׁרֵי
בְיָדִי כֹּחַ כִּי־תֵר אִשְׁרֵי עַל
כְּקֶסֶת יֵרֵךְ כֹּחַ כִּמְחַל אִשְׁרֵי
זוֹרְכֵן כֹּחַ קֶסֶת :

כָּאֵלוֹ הָרִיתָהּ יִתֵּר לְקִשָּׁת :

זכראותו אותם ברוע מראיהם . נבהל מפניהם : והניע כאב
האנחה בלבו . ונשמה לא נותרה בו . עדי אשר לא
עצר כח לעמוד . ויפול על פניו ויבעת מאד . וישאל עליהם
מה אלה . ויאמרו לו זה עור וזה חולה . ויאמר זה אשר אני
רואה באנשים ההם . הנמצא רבים מבני אדם כהם : אמרו לו
נמצא . ולהמלט אין עצה : וישאל עוד ויאמר הנבטח אנחנו
שלא ימצאנו ככה לשנים הבאות . אמרו ומי יתן ונבטח על
יותר רע מזאת : וישא משלו ויאמר

שיר קשור ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות
בדלת וכן בסוגר :

(א) אדם יציר הומר והוא
חבור מן כחש וזמ
נחש יכיתך לזאת זכיר מות
וללמות הוא הקבר חרץ ליה
וללמות ציוס שודס . הוא
יוס שברס כמו הסוד וכשבר
יחסך אז מרחס חחס כינכ"ר
ציוס המיתס . כההפאר וכי
יש לך צמס להסשאר כי סחס
ושארך זו חסחך רק כהוך
קבר יכיתך וחמ"כ סוגיסס

א יציר חמר אסיר כמו נחש יסיתך :
זכור מות וצל מות ביום שודם יחתך
התתפאר ואח ושאר בתוך קבר ישיתך :
ותזניחם ותניחם ותפר את ברייתך :
ותלק בדיחי ימים ותעזוב מחציתך :
זמה תגאה אנש נכאה וכזאת אחריתך :

ותניחם וסער וכי ומס תנחס להיום מחנחס חחס סחיס נכחס וכזחס אחרייתך :

ויקם מר וילך יגע ועיף . וישב אל ביתו סר וזעף : עצב ונאנח
מבזה את עצמו ומקצה מלכותו ומלכות אביו ונעמו .
ויעמוד ברוב אנחות ויגונים . ימים ושנים . ויהי מקץ ימים .
והוא הולך ברהובות העיר בפחד ואימים . וימצא איש זקן
גפלו שניו וכהו עיניו . ושנה צורתו . והלבין קווצתו . והשחיר
מראיתו . צפד עורו על עצמו ולבו בל עמו : והוא אומר

שיר קשור ועובר ומורכב ע"מ שתי תנועות ויתד ושתי תנועות
ויתד בדלת וכן בסוגר :

(א) חס ירדפו לנחות וכל
שינס כמס הזקנים אחרי
מהנוס שחור המס הנערים
אשר עדיין להס שחרות אס
יאמרו הזקנים כי לב שערי
רב כערי לשון סכמר שערת
כערי כי מי זה ישיכני
לקדמוטי כי מאד חשק

א צבאות בני שיבה ברדפם אחרי
מחנות שחור לב שיערי רב סיערי .
מי זה ישיבני לקדמותי חכי
טוב מדאפל ליל שחרות משחרי :

לכשיב לימי עלומיו ואמר שהשחור של חופל לילס הוא טוב משחרו אשר נשחר מהמס סולגס :

ויאמר עוד

שיר קשור ועובר ומורכב ע"מ יתד ותנועה ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה
ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר :

(א) חס סמנא דיו שחור סו
נייר לבן סנא כודחי יחי
כוסבים כחכו חיס בק
כמלאכחו

א בשחור עמי קבן ידי כורתבים כתבו
ושובה קבנים על שחורים לאט תנחח .

במלאכתו כמו כן וכונה
 לבנים הראים להשיב את כנן
 על שהורים בעוד ימי
 השחרות ואז מוכל להנחות
 אותו לאם ואיש אשר לא ידע לכתוב עדי מחסה מכחב הוא כוהב על נייר מחס ואין סוב
 במופר לחוכו' כמו כן סלומד בזקנותו וכוא מאמר הסכס באבות סלומד ילד'למס סול דומה זכו' :

ולא ידעה לכתוב עדי מרחתה מכתב
 ואין טוב בסופר לח ויכתוב עדי ימחה .

ויאמר עוד

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ שתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ושהי תנועות
 בדלת וכן בסוגר :

א אתמה עדי שיבה בצור הרבה
 תבה וקה לא ידאבו דאוב .
 לא ראתה עוד עין אנוש בלתי
 שיבה חלי כבד בלי מכאוב :

(א) חוכי מהמיס על השיבס
 כי זאת לא ראהס עוד
 חנוס שיכס את סלדס באנן
 סרנס ולא יכאב לו כאב
 מחמס סמכס כי אס שיכס
 סלי כנד זכו' :

ויבהל עוד בן המלך ויאמר מה חרי האף התולך . אשר באיש
 הזה הנכאה . אמרו לו הזמן הביאהו אל מה שתדאה :
 אמר ובכמה שנים יגיע אדם אל זאת הצורה . אמרו לו למאה
 שנים אם יהיה על הישרה : אמר ומה יהיה אז לימים הבאים .
 אמרו הנמול לצדיקים . והעניש לרשעים : ויפתח אחד מהם
 את פיו ויאמר :

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה
 בדלת וכן בסוגר :

א לבן אדם אמת עתות רשומות
 לארבעת חלקים הם התומות .
 בעת יקדות ושחרות לאשמות
 ועת שיבה וזקנה אך מהומות :
 ועת מות קצער הדנשמות
 ועת הנמול פגעים אחרים מות .

(א) עתות סלדס לארכס
 חלקים נחלקים צימי
 ילדותו סול חוטא ואסס
 וצימי סשיכס סול כרוכ סומס
 ועס מוס זכו' :

ואמר עוד

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד תנועה
 בדלת וכן בסוגר :

א ביום טובה בני אל יפית לבך
 ואך התאו לין משתיו ופתו .
 קלא אתה כמו זרע בקחה
 לאיד נכון וכך פגע חתיתו .
 ובמלאת עתך ימר קצירך
 ותער פיערות גדיש בעתו .

(א) ביום אשר ייסב לך אל
 סחמוד לאכול ונכחוס
 סרנס כי סלל אסס סלדס
 כזרע סנזרע כמקיס לחס אשר
 סול לכל סכר נכון ויכיס לו
 מהסס מכל פגע כמו כן
 סלדס כל ימי חייו נכון סלל
 לכל סגעים וכמלאוס עסך
 כאשר יכילו ימי סוקנס
 יחסך ימך זכוא קלינד
 כסכואה סעומדה ליקלר והוכר

מן העולם ותעל הוא כמו ובהעלות הענן כעלות גדיש בעתו וכוא ליסנל דקרת סמוס
 ככנת חלי סכר כעלות גדיש בעתי .

ויאמר בלבו האדם אין בינו ובין הזמן אשר יביאהו אל זה הענין כי אם עתים החוקים וזמנים ידועים. וימים מעט ורעים: ואחר כן לא יקנה כי אם המות ולשכון בארץ צלמות. באמת ראוי לנו לעשות הפך מה שניגע בו נפשותינו. ולבקש נתיב בלתי נתיבותינו. ואליו יוסולילה לבבנו נעיר. כי לא זו הדרך ולא זו העיר. וישב אל ביתו ומסקומו לא ימיש. וכה דברו ישיבהו תמיד לא יחריש. ויהי לו לב זך ונקי וצח. לא יבעוס ולא יתרושל ולא ישכח. ועם כל זה גברו עליו היגונים והדאנות. מאין הפונות: ותשב נפשו מלכת אחרי הזמן והבלי מנוחתו. ותענונות העולם ותאותו. והיה על זה מואם בדרכי אביו ונתיבו. ויבז לו בלבו. ויהי מתגנב ממנו ללכת אצל כל משכיל צח הלשון אל אשר ידענו אולי ישמע מפיו דבר אמונה. יורהו הדרך הישרה ויישירהו אל הנכונה: ויהי אחרי כן נתיחד עמו השליש נאמנו ואוהבו. אשר נלה לו סוד לבבו: ויאמר לו התדע אדם אמונתו. מלכד אמונתנו. וענינו בלתי עניננו:

אמר השליש יעתי כי היו בימים העוברים אנשים חסידים וקראו להם נזירים ומרדו בעולם ההפך והתמורה. זיקבלו עליהם מלכות גדול ונורא. ויהי להם מליצה מעולה. ודעת נפלא. נפשם תמימה ואמונתם שלמה. רוחם טהורה יקרה. ורגליהם רגל ישרה. לא אדע מה קרא אליהם. כי העם שנאו מפעליהם. דרכיהם ומעלליהם. ויתעב המלך בס ויצום להשליכם מארצו והנשארים לשרפם ולהחריכם עד אשר מן הארץ שמש נכחד. ולא נודע מהם עד אחד. ויאנה בן המלך בשמעו את שמעם. ויעמוד ברוח ורעת ונפעם. ולא ידע בקומו ובשכבו. ויתאצב אל לבו:

השער השביעי

תחלת ענין הנזיר עם בן המלך. החפץ בדרכי יושר להתהלך:

ושמע בן המלך הולך בארץ לארכה לרחבה. ימה וקדמה וצפונה ונגבה. ויודע ביפיו ובשכלו ומאסו בעולם להמיר אמונתו ולהחליף עבודתו. ויניע דבריו וענינו אל אחד החברים. איש מבני הנזירים. אז המו מעיו עליו. ורחמיו יחד נכמת גהומיו. ויאמר אלכה לי אל אחד המקומות ההם ואל הפחתים וזראה החי בין פגרי המתים. ומתוך ההפכה ההיא אוציאהו. ואציל את נפשו היקרה ומשם ידי תקחהו:

דיקם הנזיר וילך מעיר אל עיר. לא אכל בטובה. ושנתו עליו לא ערבה. עד בואו אל מקום בן המלך וארצו. ובהגיעו אל מקום הפצו. הסיר מעליו את בגדי הנזירים. ולבש בגדים אחרים: ובכל יום ויום אל שער בן המלך היה רצוא ושוב. ובכל פנה יארוב. למען ידע ויכיר עבדיו העומדים עליו והקרובים אליו. עד אשר לא נעלם ממנו מקום כל איש ואיש ומדרגתו אצלו ועבודתו עליו. וירא כי המשנת

היה נכבד מכלם בעיניו . והוא היוצא וחבא לפניו . בלעדיו לא ירים איש את ידו בכל עניניו . והאיש משתאה לו חפץ מאד לדבר בסתר ולהמתיק עמו סוד . כי ירא לדבר אליו בגלוי . עד אשר אם ידע אם הוא אליו ראוי . וירדוף אחריו עד אשר פגשו בדרך אחד בלכתו . יהיד ואין איש אהו . ויאמר לו דע אדוני כי מארץ רחוקה אני . היה אצלי סחורה . מעולה ויקרה . ולא מצאתי מלך מושיע וגואל . קצין ושומר ומושל . שתאות לו לגובה דרכה . ורב צרכה . וגדול ערכה . אלא בן המלך אדוניך . וסחורתו לא יערכנה כל רכוש . יגיע מצדים וסחר כוש . תאיר העינים . ותפקח האזנים . תחזיק החולשה . ותדשן העצם היבשה . תציל מהעניות . ותרפא מהשנעון ופתיות :

וישא משלו ויאמר

שיר קשור ועובר ומורכב ע"מ יחד ושתי תנועות ויחד ושתי תנועות ויחד והנוצת בדלת וכן בסוגר :

<p>א קנה חכמה לתפארת וקח קנין למסחרת . ודע כי זאת לתוספת ודע פי זה למגפעת : וזה דרדר וקוץ מבאיב וזאת פוס דר וסוחרת . בקבת זה לדרכו זאת לבד עומדה ונשארת . יעור זה אשון עין וזאת עין לעגרת . וזה מצר וזאת בצר לישון זהב ואדרת .</p>	<p>(א) קנין חכמה הוא לתפארת ואשר תקנה דבר אחר הוא רק לכהורה אך הסכרס הוא כי סחמה בכל יום ויום מהגבר אלל האדם והסחורה בכל יום הוא סולך וחכר וכוא למנטרת ועוד כי סחורה מכליב את האדם כקוץ ודרדר וכהמה היא דר וכוהרת והמכ אבנים טובות וכלכס וכו' אם יק לביס עולמו אז כל הכרוב יבולע וההכמה תשאר שאומרים דבר סלכס אשר שמעו מפיו ועוד כי סחורה יעור את אישון העין וההכמה אהרבה הוא מפקח עורים ויביס עין לעורס ועוד כי סחורה הוא מילר את האדם אם ישכד זה וההכמה כלל לו אזי יביס לו כלשון זהב :</p>
---	--

ועתה אם תזכרני אצל אדוניך . ותספר באזניו כל אשר שמעת באזניך . אז אדע באמת כי אתה נאמן אהבתו ועבודתו . נהפין בקרבתו וטובתו . ובעצתי על נפשך תחמול . ולא תמנע ממנו הטוב הזה הגדול . ותשמר מעלילות המושלים . אשר כרגע מתהפכים . כי אם יגיעו הדברים האלה באזניו ויראה החפץ והיקר ביד זולתו . אולי תעלה קנאתו . ובערה כאש אכלה ואין מכבה חמתו . כי המושל חיים ברצונו . ומות בלשונו . יורה חצים ולא יחוש . יצוה להרוג ולא ימוש . וחרה אפו כנער . ויטרוף כאריה ביער . ואמרו ההכמים לא תעמוד לפני המושל בעת חמתו . כי הים לא יאמן בו דוכבו בעת ינות ישקוט ואם כי בהשתנות כהותיו ושוא גליו :

יאמר

בן המלך והנזיר

ואמר המשורר

וְיִרְקַע וְרֵאיוֹ וּמִחֻכְכּוֹ עֵיטֵי יַחַד וּשְׁתֵי תְנוּעוֹת וַיְתַד וְשְׁתֵי תְנוּעוֹת בְּדִלְתָא וּסְגִי
בְּסוּגֵר :

רַח מֵאִשׁ בְּעֵת יְבֵעַר
וְזַעַף יָם בְּעֵת יַסְעֵר
וּמֵאַרְיָה בְּעֵת יִרְעֵב
וּמִמּוֹיֶשֶׁג בְּעֵת יִגְעַר

יְאוּלָם אַחֲרֵי אִיכָר תּוֹדִיעָהוּ הַדְּבָר אַתָּה תִּהְיֶה נִצּוֹל אִם יִשְׁמַע
וְאִם יִחַדל :

וַיֹּאמֶר לוֹ הַמִּשְׁנָה רֵאיוֹתֵי דְבָרִיךָ טוֹבִים . וְנִכּוּחִים וַיִּרְבִּים .
וּבִאֲמַת נִפְלָאִים מֵאֲד מֵאֲמִרִיךָ . וְאֲנִי נֹאמֵן בְּכָל דְּבָרִיךָ .
אֲךְ אִישׁ אֲשֶׁר כְּמוֹנִי . לֹא יֵאוֹת לְהַעֲלוֹת עַל לְשׁוֹנִי . מַה שֶׁלֹּא
יִדְעָתִי וְנִסִּיתִי . וְלֹהַעֲיִד עַל מַה שֶׁלֹּא רֵאיוֹתֵי . כִּי אֲמָרוּ הַחֲכָמִים
הַמִּשְׁכִּיל יִסְפֵּר בְּמַה שֶׁרָאָה וְהַכִּסִּיל בְּמַה שֶׁשָּׁמַע : וְאֲמַר הַמִּשְׁוֹרֵר

שִׁיר קְשׁוֹר וְרֵאיוֹ וּמוֹרְכָב עֵיטֵי שְׁתֵי תְנוּעוֹת וַיְתַד וּשְׁתֵי תְנוּעוֹת וַיְתַד וּשְׁתֵי
הַנּוּעוֹת וַיְתַד בְּדִלְתָא וּשְׁתֵי תְנוּעוֹת וַיְתַד וּשְׁתֵי תְנוּעוֹת וַיְתַד וּשְׁלֹשׁ תְנוּעוֹת בְּסוּגֵר :

יִשְׁמַע אֲוִיךָ דְּבָר וּמֵהֵר יִתְאַמֵּן
אוֹתוֹ וַיִּוָּיַח לְמִשְׁמַע אֲזִנּוֹ .
אֲךְ מִתְחַרְיֵשׁ חָכָם יֵדָא יַחֲוֵשׁ וְלֹא
יִנְזוֹר וַיִּשְׁבּוּט רַק לְמִרְאָה עֵינָיו .

עַל כֵּן הַסּוֹחֵר הַנֶּאֱמָן שֶׁאֵל נֹא סְהוֹרְתֵךְ וְאַרְאָה וְאִם אִכִּיר בַּת
רֵאוֹי אֹדִיעָה אֲנִידָה וְאַעֲרֹכָה :

וַיֹּאמֶר לוֹ הַנּוֹזֵר דַּע כִּי עִם הַיִּיתִי סוֹפֵר טַהוֹר . אֲנִי כְמוֹ כֵּן
רוֹפֵא יוֹדַע וּמְכִיר . כִּי כִבֵּר רֵאיוֹתֵיךְ מֵאֲד חֲלוּשׁ . וְאַתָּה
זָקֵן דַּל וְכַחוּשׁ . וְסְהוֹרְתִי יֵשׁ לָהּ נִגְהָ גְדוֹל . וּבְהִירוֹת רַב עַד כִּי
לְסַפּוֹר חֲדַל . וְעֵינָהּ כְּעֵין נַחֲשֵׁת קָלִל . לֹא יוֹכֵל אִישׁ לְהַבִּיט
בָּהּ בַּיּוֹם . וְאַפְחַד פֶּן יִכְהוּ עֵינֶיךָ בְּהַכִּיטֵךְ בָּהּ פְּתָאוּם . אֲבָל
בֶּן הַמֶּלֶךְ הוּא נֶעֶר . עֵינָיו לְמוֹשִׁים כְּתִנִּי . וְכַחוֹתָיו חֲזָקוֹת
וְעַרְבּוֹת . בְּרֵאוֹת זְמוּבּוֹת . הוּא יִקְחָה . מִצַּד אֵל צַד יִשְׁלִיכָה .
וּמֵעֵבֶר אֵל עֵבֶר יִהְפְּכָה : וְאִם תִּיטִיב בְּעֵינָיו . הַנְּנִי מִתְנַדָּב לוֹ
בָּהּ בְּכָל אוֹת רְעִיוֹנָיו . וְאִם יִהְיֶה זּוֹלָת זֶה מֵעֵבֶר פְּנִיו יִסִּירֶנָּה .
וְלֹא יִחַסֵּר דְּבָר אִם יִרְאָנָה . וְזֶה דְּבָר גְּדוֹל לֹא נִכּוֹן לְךָ לְמַנְעוֹ
מִמֶּנּוּ כֹל יִמְיוֹ . וְלֹא תַחּוּם עֵינֶיךָ עַל דְּמִיו :

אֲמַר הַשְּׁלִישׁ הֵנָּה אֲנִכִּי חֲפִץ לְהַשְׁתַּדֵּל לְמִלְאוֹת שְׁאֵלְתֵךְ .
לְתוֹעֲלָתוֹ וְלְתוֹעֲלָתֵךְ : אִם הַדְּבָר בִּישׁוֹר זְכֵרַת מֵהַתְּפָאֶרֶת
וְהַהוֹדָ . שְׁכַרְךָ הִרְבָּה מֵאֲד :

וַיָּבֵא הַשְּׁלִישׁ אֶל אֲדוֹנָיו . וַיִּסְפֵּר כָּל הַדְּבָרִים בְּאָזְנוֹ . וְכָל אֲשֶׁר
קָרְאוּ עִם הַסּוֹחֵר מִמֶּנּוּ לֹא הִכְתִּיד . לֹא נִשְׁלַח דְּבָר אֲשֶׁר
לֹא הִגִּיד :

וַיִּשְׁמַח הנער מאד אל דברי המשנה. ויאמר שנה וישנה. ויחשוב בלבו כי כבר מצא כל צרכו. והאלהים הצליח את דרכו. ויאמר לך מהר. ויותר בני הזהר. לקרותו בסתר. ולהביאו בחדר: וילך השליש מאתו. ויצא החוצה לעשות מלאכתו. וירא הנזיר יושב. ומיחל ומהשב. ויקרוץ לו בעיניו. ויורה באצבעותיו. ללכת אחרי עקבותיו. ויקח הנזיר בידו ספריו. ויקם וילך אחריו. ויאמר לו מה זה בידך רעי ועמיתי. ויען הנה נא סחורתתי:

וַיְהִי כראות בן המלך אותו. שמח מאד ויקם לקראתו. ויקרא לו לשלום ואהבה. בשפה ברורה וערבה. ויחבק לו וינשק לו. ויושיבהו אל צדו הימני לגדל ערכו. וילך השליש לדרכו:

השער השמיני

כבוד האדם להכמו. ולא למלושיו צירתו:

אמר הנזיר ראותך בן המלך הוספת על שלום אהבה וחרדה והסברת לי פני שמחה ואהבה. יותר ממנהגך עם שריך ומשרתיך. וגדולי מלכותך. ואני אין אצלי הקצת הקטן שלהם מהקשוח והעדי והכתש והחלי. באמת אין זה כ"א קיום מאמר החכמים אשר אמרו הסברת פנים הוא אות נאמן על הנדיבות כמו הנצנים שהם אות אמת על הפרי: ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ שהיו תנועות ויחד ושתי תנועות ויחד ושתי תנועות בדלת וכן בסוגר:

(א) כאשר יבוא אדם להבירו
לפי אדם בכל רגע זה הוא
סכימן על אכפתו וספק
וא סכימן על סגנאס כיו
סען אשר צליו ונלניו סעס
ספרתים אות נאמן על ספרי:

א מֵרָאָה פְּנֵי אָדָם בְּכָל רֵנֶע
אות עד אמונתו ועד פְּרִי:
בַּעֵץ אֲשֶׁר צִיצִי וְנִצְנִי
אות נֶאֱמָן תָּמִיד עָרֵי פְרִי:

אמר בן המלך באמת אין זה כ"א לרוב תקותי בדבריך וטובם. ורוב התיאשי מאנשי מלכותי ומאסתי במ:

אמר הנזיר התנהגת עמי בהיר הנסיכים. כמנהג אחד מהמלכים. אשר היה בקצת המקומות. איש נכון ובעל חכמות. והיה מכיר בין כל ישר ונלוז דרכו. ומבדיל בין כל דבר והפכו. והיו מימים. והוא רוכב עם שרי המדינות והפרתמים. ויפגע בשני אנשים. בלויי סחבות לבושים. ינעים ועיפים ערומים ויחפים. דתיהם שונות ויקרות. וצורותם שונות מכל צורות. וכאשר הביט אליהם. וראה את מראיהם. לא יוכל למשול ברוחו. ולהחזיק בכחו. ער אשר הפיל עצמו מסוסו לפניהם ויפול על צואריהם. וישקם ויקרא להם שלום לכם מאל נורא ואיום:

ובראות שריו מעשהו. גדל קצפם. ויחר אפם: והיו כבוא המלך אל ביתו הלכו כלם אל אחיו אשר היה קרוב

אליו ושומע אל עצתו ויאמרו לו דע כי המלך אחיך הקלה
 עינים עצמו. ובוזה מלכותו ועמו. כי ירד מבהמתו. ונפל ארצה
 סלא קומתו. לשני אנשים לצים בנים שובבים. וחברי נגבים.
 ועתה לך מהר ויסרהו והשיבהו מדרכיו ואל הנכוחה תישרהו.
 ותודיעהו. כי מחק המלך ודתו להיות יקר רוח עם עגדיו ובני
 ביתו. ואף האנשים האלה ודומיהם הנכרים אשר לא מבני
 עמו הם. ובשבתו על כסאו. על כל העם התיתו ומוראו.
 ובהנישו לפניו עצומותם לא ידבר אתם בלשונותם. כי המליץ
 בינותם. ואל יהיה קל בדרכיו. ולא נמצא תמיד אצל סגניו
 ושריו. פן ימעט בעיניהם כבודו. ויסור מלבבם הודו. כי
 המלך כשמש אשר לא נודע יקרי ולא ניכר הדרו. כי אם
 בהסתר מאורו. ואמרו החכמים אל תהיו כגשמים אשר הם
 נזי הנפשים. וברוב התמדתם יקוצו מפניהם האנשים :

ואמר המשורר

שיד קשור וראוי ופשוט משש עשרה תנועות בדלת עם סוגר

הַסֵּבֶת דְּבָרֵי צֶדֶק מוֹרָה
 רַם תִּמְצָא חֵן גַּם יִמְצָאָךְ :
 הַיֶּקֶר רַגְלֶךָ מִבֵּית רַעֲךָ
 פֶּן יִשְׁבְּעָךָ גַּם יִשְׁנָאָךְ :
 (א) ססכת ושמע סמיד דבר
 סמורכ צדק לעדמו ואל
 סקון בס כי אם אשר שמע
 יוחר סמלא בס חן ולא כן
 כסליכת לבית רעך כי אם
 כוקר רגל וכו' :

ויקם וילך. ויבא לפני המלך. וידבר באזניו כל הדברים :
 אשר שמו בפי הסגנים והשרים. וירחב פיו והגיונו.
 ויאריך להאשימו בלשונו :

ויאמר לו אדני המלך. השם יאריך ימך ושנותיך. אל ירע
 בעיניך. אם הנדלתי והוספתי ליסרך. ולדבר כדברים
 האלה באזניך. אל תצטרך להודות אותי ולשבחני. כי אמרו
 החכמים ירחם האל על מי שיביא לנו תשורת מומינו. ואמרו
 עוד אתמה במי שישובה במה שאין בו איך ישמה. ובמי
 שינונה במה שיש בו איך יאנף : ואמר המשורר

שיד קשור ועובר ומורכב עם יתר ושני תנועות ויתר ושתי תנועות ויתר ותנועות בדלת וכן בסוגר :

יְהַלְקֶךָ עָלֶי רוּע פְּעוּלָה
 מִשְׁנָאָךְ בִּי עֵבוֹר תִּשׁוּב לְכַסְלָה
 וְאוֹהֵב עַל מַעַט מִשְׁנָה יִרְיָךְ
 לְבַל יוֹסִיף תְּחוֹת עוֹד שׂוֹא וְתַפְלָה :
 (א) אם יראה אדם שחפס
 פעולה רעם ועליו יסלל
 חותך דע שכול שונאך כי
 לואת כוא משנתך למען
 סוכיף לעשות עוד כדבר סוס
 אך מי שכול אוהבך על
 משע משגס וכול סונג קסן
 אשר חפסס אזי יריב לך
 למטן כל סוכיף חזס עוד וכו' :

ויהי כאשר כלה לדבר. ותוכחות מוסריו לחר. ענהו המלך
 בדעתו וכסלו. דברים לרחותו וילך לו. ולא ידע האם
 מרוצת ממנו אם לא :

ויהי אחרי כן לקצת ירחים . אמר המלך אל שליח המות רב
 מבהיו ללכת אל שער אחיו ולהכותו שם בתוך הבית
 מות . והיה זה מנהגם על מי שהיה חייב למלכות . ויבאו
 הסקוננים והסקוננות לבכות בביתו לספור ולאנוח : ויהי בנדי
 מות לבושו . ויעל עפר על ראשו . וילך עד שער המלך בוכת
 וצועק מסרירות נפשו . משליך לארץ נזרו . מתנודד כמשפטו
 ומורט שערו . וכאשר נודע לאחיו דברו . צוה לשלוח אחריו
 לבא הוא וחברו . ויבא ויפול על פניו ויזעק במר קולו . ויבך
 ויתחנן לו . ויאמר לו המלך גש הלאה הזר הבוגד הרשע קרב
 ושמע אתה פחדת ונדלו ציריך וחבליך . ממכריו
 זכריו במצותי עליך . ואם אתה בר לבב ונקי כפים . איך
 יבלת להאשימני ולהאריך עלי דבר שפתים . בהפילי עצמי
 לארץ ובהשתחויתי אלים . בראותי שלוהי אבי שבשמים .
 אני יודע מה שאדע מהובותי . מכיר מה שאכיר מהמאני
 וזדונותי : וישא משלו ויאמר

שיר קשור ועובר ומורכב ע"ם יתד ושתי תנועות ויתד וב' תנועות ויתד ותנועות
 בדלת וכן בסוגר :

<p>א שִׁמְעַתְּ כִּנְיָ וְאֵל תִּרְיֵב מְרִיבֵי וְאֵל תִּשְׁקֹד בְּמֵאוֹנַי שְׂוֹא נְתִיבִי : זְדוֹנָךְ רַב וְלֹא תִדַּע וְתִבִּין וְאִיכָכָה לְשׁוֹנָךְ תִּדְעָנָה בִּי : לְבַבְךָ לֹא יִדְעָתְהוּ וְאִיכָה אֵוִיל תִּתְחַשֵּׁב לְדַעַת אֶת לְבָבִי :</p>	<p>(א) שמע חזי ואל תריב כריב שלי ולא כריס סוקל נטיבי במאוני סוא כי איך סוכל לשקול נטיבי סוא זדוך לשר הטלח כזדון לך רניס כמס ואחס נא סנין אח סטלך ואיכס יוכל לבוך לפנות כי סנס אח אשר בליכך לא סוכל לסנין ויך חסס חויל סחשוב נדעת חס חזר בלכבי :</p>
---	---

אחר כן צוה להביא לו ארבע תבות עצי נפר . השתים
 מצופות זהב מלאות כל טנף ועפר ואפר . והשתים
 מצופות בכפר . מלאות נפך ספיר וכל מיני בשם ואשכול
 הכפר : ויקרא לאנשיו ועמו המפתים את אחיו להאשימו .
 ויאמר להם אתם הזדים הארורים . שמעו נא המורים . ערכו
 נא אלה ארבע התבות והבדילו בין הגרועות מהם והחשובות .
 ובין הרעות והמזובות . ענו ואמרו אולם שתי תבות הזהב אינן
 ערך ליופי מלאבתם . ואין דמיון להודם ותפארתם . ותבות
 הזפת מראיהן קדר , וכל יקר מהם נעדר . לא תאר להם ולא
 הדר . אמר המלך ידעתי כי זאת עמכם . ועד כאן הגיע
 חכמתכם ובינתכם . ואחר כן תאשימו אדם על פעל יושר .
 ומעשה כושר . ויצו לפתוח תבות הגאווה והרהב . אשר שם
 הזהב . ויסר את מכסיהם . ויחרדו כל העם ויברחו מפניהם .
 כי עלה צחנתם ובאשם . ולא יכלו לעמוד שם , ויאמר המלך
 אלה משל האנשים אשר יקשטו מבחוזן בעדיי מלבושים .
 מיזוכצים כתם והלי ואבני תרשישים . ותוכם מלא ככלות
 שקר ומרמה ושנאה . תוך חמם וקנאה : ויתר דברי תועה
 ובעשה חנה . אשר הם יתיר רעות ומנגנות מכל נבלה ומנה :

באשר אמרו החכמים כי איש נבל יפה הצורה, עבר על הכנס
בראיתו כעורה. ואמר אולם הבית נחמד ונאה התמונה.
והשוכן בתוכו מכוער זמנונה: ואמר המשורר

שיר קשור ועובר ומורכב ע"מ יתר ושתי תנועות ויתר ושתי תנועות ויתר
ותנועה בדלת וכן בסוגר:

יפה מראה פלי מפעל בתאר
דמות צלם אשר אמן רקמו:
יפה אדם במפעליו אבל לא
במראהו ובדמותו וצלמו:

(א) יפה מראה בלא מפעל
טוב הוא בדמות ללא
מעשה ידי אמן שאין בו רק
דמות לרוב ותיכו עץ ולבג
כן יפה אדם במפעליו וכו':

ואמר עוד

שיר קשור ויטבר ומורכב ע"מ יתר ושתי תנועות ויתר ושתי תנועות ויתר
ותנועה בדלת וכן בסוגר:

יפה תאר יפה מראה וקומה
ורעיוניו מלאים תוך ומרמה
בתפוח בפניו צח ואדום
ותולעה בתוכו יש ורמה:

זיכר את מכסה תבות הזפת. המצופות רפש ורפת. וימלא
הבית זהר ואורה, ממאור המרגליות וננה כל אבן יקרה:
ונתכשמו כלם בשובה ונחת, מן הריח הטוב ורקח מרקחת:
ויאמר אלה משל שני האנשים. אשר בזיתם והקילותם ברוע
המלבושים. ומעומ קשומם בעניל וטבעת, והם מלאים
תכונה ודעת, וכל מלאכת שכל וטוב טעמים, אשר הם
יקרות אלף פעמים. מכל זהב אופיר ונפך וספיר וזכרם טוב
מכל ריח בשם ומכל מאכל אשר יאכל, עם כל אבקת רוכל:

ואמר המשורר

שיר קשור ורואי ומורכב ע"מ יתר ושתי תנועות ויתר ושתי תנועות ויתר
ותנועה בדלת וכן בסוגר:

תבזה לרבשי עדיים ותעדה
עדייה חסר לבב ובער:
ראה פי גור ארי שואף ומורף
והוא ערום ביום סופה ומער:
זאם הוד איש במלבושיו ועדין
לתרב אין יקר פי אם בתער:

(א) תבזה את המלבושים
בתכשיטין וחסר מסך
תכשיטין חסר לבב סוף
תראה פי הארי חף שכול
מערס חף בחורף שכול יום
סופה ובער עכ"ל יש לאל יתר
לסרוף ואלו הים הכבוד הלוי
במלבושים ותכשיטין לח סוף
האדם מוליא את התרב
מחערס רק סימס מוזמס כס:

זעתה הנני נושא הפעם את הטאתכם ופשעכם. ומוהל את
שעכם. ולא אנקם מכם. כי אמרו החכמים ערבות
המחילה חזקה ממתיקות הנקמה. ואמרו עוד מה מנונה ההכנעה
בשר

בעת הצורך . והנקמה בעת היכלת . ואמרו עוד מה יקר
הצניעות והוא בנשים יותר יקר . מה יקר היושר והוא בשופטים
יותר יקר . מה יקר הנדיבות והוא במלכים יותר יקר , כת
יקרה המחילה . והיא בעת היכלת יותר יקרה . ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"ם יחד ושתי תנועות ויתר ושתי תנועות ויתר
ותנועה בדלת וכן בסוגר :

בַּעַת יְדֵךְ לְאֵל הַרְבֵּה סְלוּחַ

וְלֹא תִקּוּם וְאַתָּה עַז וְנִעְוָר :

הֵלֵא תִבּוֹשׁ בְּבִקְשֶׁךָ מְחִילַת

אֲדֹהֶיךָ בְּלִבְּךָ זָר וְאַכְזָר :

ויענו כל העם ויאמרו הבינותנו . וישרתנו אדנינו . יאריך
השם חייך עלינו . וזה כמוך אתה בן המלך אשר
הביאותני עד הלום . והסברת אלי פני אהבה ושלום :

השער התשיעי

אל תשלח נפשך וחיתך . במרד לבבך והתרשלותך :

ויוסף עוד הנזיר שאת משלו מתנצל על עצמו . ויאמר לו
אל תתמה עלי בן המלך אם סכן בנפשו איש כמוני דל
והלך . לעלות אל הסעלה הזאת מקומך , לבקר בהיכלך ולחזות
בנעמך . ואל תחשבהו לי לסכלות ולמעוט פחד ומורא .
ולחסרון דעת שמירה . כי הבוטח מהראוי לפחד ממנו ולירא .
באמת אין מזור למזורו . ואין כהה לשברו . ואולם עם כל זה
לא יאות לכל בעל שכל להניח מקום למרד הלבב והפחד .
כשיראה מקום לתועלת ורוח והצלחה יחד . ולא ישא עבודת
זמנו . ולא יסבול עול יגונו . ואל יאבד טובו ביראתו זרפיון
לבבו , כי כבר אמרו החכמים הסבל תחבולה . למי שאין לו
תחבולה : ואמר המשורר :

שיר קשור וראוי ומורכב ע"ם שני תנועות ויתר ושתי תנועות ויתר ושתי
תנועות בדלת וכן בסוגר :

א עֲצֵל עָדִי מְתִי בְּמַרְדֶּךָ לֵב

מִשְׁאַהֶךָ תִּשָּׂא וְאֵת רִיבִי מִן

תָּמִית בְּרוּב פִּתְחֵךָ תִּהְיֶה נִפְשֶׁךָ

תִּשְׁחִיזֵת יְקָרְךָ וּמִצְבֹּ

אֵיעֲצֶךָ וְשָׁמַע לְקוֹל יוֹעֵץ

צְדָקוֹ לְךָ פִּידוֹ וּמִבְּתָבוֹ :

מִדָּא רָצוֹן קִבֶּךָ בְּיוֹם תִּמְצָא

יְדֶךָ וְרוּחַ אֱלֹהֵי וְאֵל מִבְּ

ומנוד

(א) עצל עד מתי במרד לב
חשא אח שמח שך
חאח ריבו של שמח אחס
בעלמך ברוב פחדך תמיד
פסך וחשחית יקרן ומלכך
לואח איעך ושמע לקול יועץ
כוא שלמס המלך כי נדק
מכחכו שאמר בספרו קבלס
כל אשר תמצא ידך לעשות
בכחך עסס לואח מלא וכו'
ומנודן כוא כמורח אשר אחס
מסירא מי יודע אס יסיס
פדנר פוס או לא :

וּמְנַדְרֶךָ אֵי זֶה אֲשֶׁר יָדַע

אִם יִהְיֶה לְעַד וְאִם יָבֵא :

על כן לא יאות למשכיל ואיש דעת ומועצה . לגור מהנוק הנסתר אשר אין לו מוצא . ולהניח בעבורו הטוב הנמצא . פן יביאמו פחדו ואימת לבבו , בענין רע וקשה ממה שהיה בו . כאשר קרה לאחד העופות אשר היה פחדו . סבת אבדו :
אמר בן המלך ואיך היה :

אמר הנזיר אמרו כי בימים הקדמונים היה עוף אחד בחוף מהימים ודגי הים היה מזונו וצידתו , וציד אחד פרש מכמרתו , והעלה דג אחד בחכתו , ובעוד שהיה מושך אותו ראהו העוף מרחוק . וישמח לבלי חק . וימלא פיהו שחוק . וימהר לקראתו לבלעו ברוב אוננו . ותבא החכה בגרונו , ויעמוד במבוכה גדולה , ולא ידע עצה לנפשו האמולה : ויהי כי נטה הציד ידו ללקחו , התנועע העוף תנועה חזקה בכל כחו , וימשכו בכח זה מפה וזה מפה , עד אשר יצאה החכה מאפו . וינצל מידו ויברח ויגל כבודו , ואחרי כן לא מצא דג . שלא חשב בלבו כי הכה היתה טמונה בקרבו . ויברח ממנו ומנבוליו . ולא יסף שוב אליו . ויעמוד בלי צידה ומזון . עד אשר מת בכחש וברזון :

השער העשירי

זורע החכמה בין בעלי אמינה . כזורע חטה באיץ שמנה :

אמר בן המלך אתה החכם הנה פתחתי אזני לשמוע דברי כשר , ופקחתי עין לראות בישר , והברחתי עצמי מן השקר , ונשענתי בכך למצוא בקשתי בחכמה ולהשיג האמת עד אין חקר , יעזרני אלהים לפנות בקר , על כן אמור את אשר תראה והגות לבך תבונה , והוסיפה לי חכמה ודעת אמרי בינה , ולמדני במשפט מורה צדק וחקיו , צו לצו קו לקו , למען אבין דבריך ומליצותיך , ואעצר כח לקבל משליך וחידותיך . ויפתח הנזיר את פיו ויאמר :

שֵׁד קָשׁוּר וְעוֹבֵר וּמוֹרֵכֵב עִם יַתֵּד וּשְׁתֵי תַנוּעוֹת וַיַּתֵּד וּשְׁתֵי תַנוּעוֹת וַיַּתֵּד וַתַּנוּעַת בְּדֹלֶת וְכֵן כִּסְגָר :

שִׁמְעֵ מוֹסֵר בְּנֵי וְקָנֶה מִזְמָה
וְאַל תֵּשׁ מִנְתִּיב שֶׁבֶל וְעִרְמָה .
וְאוֹרֵי צוֹר יִמְלֵא חֶפְצֶךָ בָּם
וְכִם יִרְבֶּה לְךָ אוֹנִים וְעִצְמָה :
וְדַלְתֵי תִּצְוֶה יִסְגֹּר לְעֵינֶיךָ
וַיִּפְתַּח שִׁעְרֵי לִבְךָ בְּחִכְמָה :

תחלת דברי פי ולשוני . ומפתח שפתי והגיוני . להשמיע

אזנך, ולהודיע אל לבבך ורעיוניך. שתאמין כי יש אחד קדמון יוצר הכל בששה ימים ברא שמים הרשים וארץ חדשה. אשר עשה את הים ואת היבשה. ושתבטח בו כי הוא יתן שכר לפעולתך ותקוה לאחריתך: שמע נא הבן המצליח. וצדקתך אלהים יצמית. דע כי הזורע זרעו. ישאהו על זרועו, וימלא ממנו כפו, ואחר יזרע ויפזר מפה ומפה. ודפעמים יפול קצתו על גדרי הדרכים. וירמסוהו ההולכים ושאריתו יכלוהו סערות וסופות, והנשאר יהטפוהו העופות. ופעמים יפול קצתו על מקום סלעים מצאוהו לחות. ותעש מעט ורעים: ויצמח ויגדל עד אשר יגיע שרשו אל הסלע וילך וידל ולא ימצא מקום להתפשט ולצאת בסר גומל, כציץ יצא וימל. ופעם יפול קצתו במקום קוצים וברקנים. עלה כלו קמשונים. ויצאו הפרחים. ויצאו גם עמו החוחים, עד אשר יגיע תור הצמח. לעשות קמח. ויחנקוהו הקוצים וימיתוהו, ומתבל ינידוהו: ויפול החלק הקטן ממנו בארץ נקיה וערבה, וייטב ויניקה, וסוּח עצמותיו ישוקה, לא ידאג כי יבא חם ולא יערוץ, כן ירבה וכן יפרוץ. והמשל הזה וענינו זה פתרונו: ועתה הט אזנך ושמע אתה האיש המשתאה. פקח עיניך וראה. דע כי הזורע זרעו. הוא החכם ועיפת ישעו.

והזורע הטוב דברי החכמה אשר הם כגן רטוב, ואשר יפול בגדרי הארחות. ויחטפוהו העופות, ויסערוהו הרוחות. היא מה שיכנס ממנו באזנים. ויעמוד שמה יום או יומים, ואחרי כן יקום ויתהלך. כל עמת שבא כן ילך: ועליו אמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה בדלת וכן בסוגר:

א בְּתוֹךְ לִבְךָ זֶרַע חֲכָמָה וְשִׁמְרָה (א) זרע חכמה כסוד לבך
 כַּבֵּת עֵינַי וְכֹה תַעֲשֶׂה וְתוֹכֵל: ושמרה ככנס עין. אל
 וְאֵל תִּדְרָמָה אֵלַי זֶרַע בְּנִפְלוֹ ואלה"כ סכמה מלבך כי היא
 בְּיָאֵם דְּרָךְ לְעוֹף יְהִיָּה לְמֵאֲכָל: בזרע כנסלו כחם סודך ואלו
 כעופות יחטפוהו:

וְאִשֶׁר יִפּוֹל בְּסֻלַּע כְּבֹד, וְאִח"כ יִיבֵשׁ בְּהִגִּיעַ שְׂרִישׁוֹ אֵלָיו ויאבד, הוא מה שימתק ממנו לבעליו בפתחו מעט
 אֲזִנּוֹ אֵלָיו, וְאַחַר כֵּן יִסּוֹר מִמֶּנּוּ בְקִשְׁיוֹ, וְלֹא יוּכַל לִשְׁכּוֹן בּוֹ, אֲזִנּוֹ אֵלָיו, כי לב האבן בקרבו: ועליו אמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה בדלת וכן בסוגר:

א פִּתַּח אָזְנִי וְאֵל תִּסְגּוֹר לִבִּי. (א) חכם חנוּם וסכל פתח
 לְקוֹל מוֹסֵר אֲנֹשׁ בְּעַד וְסָבֵל: אֲזִנְךָ לְהוֹל מוֹסֵר וְאֵל
 וְאֵל תִּהְיֶה בְּאִישׁ יָבֵא בְּשִׁעַר וסגור לכבך ואל חסיד
 לְפָנָיו סִגְנוֹר הַדֶּרֶךְ וְהַיָּבֵל: וכו':

ואשר

ואשר יוציא פרח ויצץ ציצים. ובהגיע לגמול שקריו ימיתוחו הקוצים. הוא מה שהבין ממנו בעליו. ושמע והבין זהשכיל וידע דרכיו ושביליו. ובאשר רצה להוציא ממנו דבר אל הפעל אשר הוא הפרי. המיתוהו התאות הרעות והלכו עמו בקרי. ועליו אמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ שתי תנועות ויתד ושתי תנועות בדלת וכן בסוגר :

*** ינע קנות מוסר ובנה בית**
שכר פהוכו פאמת יצמח :
קנה ולא בנה אדמה אל
צמח אשר לא יעשה קמח :

(א) איש אשר ינע לקנות מוסר וגם יש בו שכל אז הוא באמת יצמח אך מי שקנה מוסר אבל אין בו שכל אך להוציא כשעולס כשינה כרי הוא כלמח וגו' :

ואשר ינקה ממנו וייטב ובאחו ישנה. יפרה וירבה ולרוב ידגה. הוא מה שלקטו ממנו ידי השכל הטובות זהבריאות. ושמרו הלב והעבירו ההשתדלות ככל פאות. בכבוש יצר התאות והבלם. ותטהר הלב מחלאת תענוגי העולם. ועליו אמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות בדלת וכן בסוגר :

בבא שכל פחדרי לב נקי לבב וכפיים :
אדמהו אלי זרע בארץ גחלי מים :

אמר בן המלך אני מקוה בע"ה שיהיה מה שתזרע באדמתי לצדקה ותקצור לפי חסד :

השער האחד עשר

בשלשת הרעים. אי זה מכלם יקר ונעים :

ויזמר בן המלך בי אדוני ספר נא לי בלשונך הברוכה, אודות האדמה הזאת החשבה. והבוחר ממנה מה שלא יועילנו יוסיף עליו מהומה ומבוכה. אמר הנזיר דע כי גבר מהגברים. היו לו שלשה חברים. ואולם החבר הראשון היה שומר אותו כבבת עין ואישון. היה חביב מאד בעיניו. דבק ללבו ורעיוניו. ישים עליו נפשו בכפו. טרח ועמל בעדו מפה ומפה. יעלהו על ראש שמחתו. ירכיבהו על במתי חדותו. ישים בעדו ימים ומדברות רכובו. כי אהבת נפשו אהבו: **והחבר השני** היתה מדרגתו אצלו ביד ובלשון. מעומה מדרגת הראשון. ועם כל זה היה אוהב אותו וחומל עליו. ונוטה בכל רגע אליו. יעבדנו וישמרנו. וישתדל בו ולא יתשל ממנו :

והחבר השלישי היה שוכח אותו. ועצל בעבודתו. אין לו תועלת מאהבתו וזכרתו. אלא מסט מזער לא כביר. ויתהפך

ויתהפך הזמן על האיש ההוא. ויקר מקרהו. כי ירד ממאדו. וידל כבודו. ויתחייב לכלך ומאומה לא נשאר בידו. להציל לו מרעתו ולהליץ בעדו: ויצטרך ללכת אל רעיו נאמני לבבו. ולגלות באזניהם ריבו וכאבו. ולבקש מהם עצה ועזר במרירות קולו. ובגדול החל ויאמר לו חברי הנאמן ורעי הרחמן כבר ידעת העלותי אותך על ראשי. ויתרון אהבתי אליך והתנדבתי לך בנפשי. ועתה בא היום. הגיע הזמן אשר אצטרך אל גמולך. ולהעזר בך ובאוצרות חילך. ואשרי שיגעתי ברע כמוך מרחם וחומל. משלם טוב וגומל. ואמרנו החכמים הטוב שבכלים מה שיצילך. והטוב שבאחים מי שישמע לקולך: והטוב שבחברים מי שיקדים להועילך. ואמרנו עוד החכמים מ'מון לא תאכלהו אש: ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ שתי חנעות ויתד ושתי חנועות ויתד ושלש חנועות בדלת וכן בסוגר:

<p>א אל תבטחו אישים בבית מי זקב בבטחו עדי עד עד יקירי רהב: הם יהיו מ'מון ביום תו'נה ג'נ ישארו הם באבוד הזקב:</p>	<p>(א) אחס הנסיכ אל תבטחו בבט מי זכב הוא בטבירות שלכם אך בטחו על ילידי רכב סמס אשר כרצית אחס כאלו אחס ילדס על ברכך זכס יהיו לך מ'מון ביום יגון וגס הם יבאלו וכו':</p>
--	---

ויען הראשון ויאמר. דע כי אינני עלו עתה באהבתך. ומשתעשע בחברתך. כי יש לי אוהבים וחברים זולתך. יטרידוני מהשוב בך. ולפנות לדמותך וצלמך. והם יותר ראויים לי ממך. על כן לא אראה מעצתי. שאעזורך בקניני ונחלתי. ואחר כן אצטרך לעזור זולתי. ואמרנו החכמים כל אדם חייב להכנע לאל. ויותר חיוב על מי שהצילו מפגע רע וגואל:

ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ יתד ושתי חנועות ויתד ושתי חנועות ויתד וחנועה בדלת וכן בסוגר:

<p>א שאר שאר שאל מאל ולמ לפני ת'היה צועק והומה: הטוב לפרוש לך לחמי ומימי ואשאר אני רעב וצמא:</p>	<p>(א) אחס כאיש אשר בקס דבר סלא טוב לך לצקס פן סאל ולא סהיס צועק וכומס לפני אני לא אועיל לך וכי טוב לפרוס וכו':</p>
--	---

ודע באמת כי אין לי במה לעזור אותך. כי אם שתי חליפות בגדים לכסות את ערותך. קחם נא ולך לדרכך ולנתיבתך: ויקך אל החבר השני. ויאמר לו אתה משגב לעיני. החבר הטוב הנמצא לעתות בצרה. כבר ידעת מה יש בינינו מן האהבה והאמונה הטהורה. ויתרון עבודתי לך כל ימי עולם. בנפש חומלת ובלב שלם. ועתה אני צריך שתגמלני קצת חסדי. ותזכור את מתנות ידי. ותעזורני עזר אוהב טוב. וישר נאמן רוח וכשר. ועם מתנת ידך אלך. כי כזאת וכזאת

קרה

קרה לי עם המלך . וכבר אמרו החכמים . אחים הנאמנים .
בבחר כל הקנינים . כי הם עדי בעת רוחה . ומגן בעת אנחה .
ואמרו עוד החסידים מזומנים . למגדל עז בתהפוכות הזמנים .

ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ופשוט משמונה תנועות בדלת וכן בסוגר :

כִּי תִרְאֶה אֶח נִלְכַּד בַּפֶּחַ

מִהַר הַמֵּצֵא אֵלָיו פְּדִיּוֹם

וְיִצֵּל נַפְשׁוֹ מִיַּד מוֹקְשׁוֹ .

כִּי לֹא תִדַּע מַה יִּקְדֶּ יוֹם :

ייען השני ויאמר לו . די לי בצרתי ומכאובי . ומרת נפשי
וצרת לבבי . עד תטרידני ותרגיזני גם אתה בצרכך .
קום לך להרכך . כי כבר שבה חברתי בלתי חברתך . ונתיבתי
בלתי נתיבתך . ולא טוב שאתנדב עמך בכל המדתי . ואצטרך
שיתנדבו עמי ואתרושש ואשאר באנחתי : ואמר החכם לא
ידעתי אי זה רע וזמר בזמני . כות העשיר או היי העני .

ואמר המשורר

שיר מחולק ומשובח בכל חרוז הקצר ומורכב ע"מ כ' תנועות ויחד וב' תנועות
וב' תנועות ויחד וב' תנועות :

אִמִּי הוּא בְּכָר צְבֹאוֹת אִישִׁים אֲשֶׁר יֵאוֹת :

לְשִׁית בְּפָנָיו אוֹת דְּמָעוֹ וּבְלִי חַיּוֹ :

עֲשִׂיר בָּבֵא קָצוּ כִּי יֵעֲזוֹב רִבְצוֹ

אוֹ דָּל לֹא חֶפְצוֹ כִּי יֵאֲרִיף חַיּוֹ :

(א) אל מי מנבחות האישים
המה כאששים חזונים
ראוי יותר לבכות עשיר כי
יעזוב רבצו שימות ויעזוב
אח כל טובו אשר רבץ בס
ומיתתו מר מאד כי כל טוב
בידו וכוא נעדר מכל וכל או
היי העני שאינו חפץ במיט

מחזיק העניות שקול כנגד מיתת העשיר :

אֹרְכִים אִם תִּרְצֶה אֵלֶךְ עִמָּךְ . ואשלהך עד שער מקומך .

ואחרי כן אשוב למה שהוא צריך לי יותר ממך .

זִיכְרֶךָ אֵל הַחֵבֶר הַשְּׁלִישִׁי וַיֹּאמֶר לוֹ . דַּע אֲדוֹנִי כִּי בּוֹשֵׁתִי מִפְּנֶיךָ

ונכלמתי . ולהרים ראש אליך שמתי . פני ארצה ונאלמתי .

אולם הצרך והשעה עדיך הביאוני . אילי חסדיך יקראוני

זיעורוני . ואמרו החכמים אין הנדיב המשיב גמול והמשלם

חסדים . כי אם המקדים לעניים ומרודים . ואמר עוד המתנות

פקדונות . והנדיב זוכה לשני שלחנות . כי קרן שבחים קיים

לו בעולם הזה . וגמול חסדיו שמור לעולם הבא :

ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ שתי תנועות ויחד וב' תנועות ויחד ושלש תנועות
בדלת וכן בסוגר :

עֲמִיל זְכוֹר הַיּוֹם הַיּוֹתֵךְ הַיֶּקֶךְ

יִשְׂרָאֵל וּמִחַר מִחַיִּיק בַּפֶּקֶךְ

(א) אחס אדם אשר לעמל
נכח זכור נא בסיום
אחס כריא טולס וממל
למס

בן המלך והנזיר

הזן לא יהי מוֹעֵיד בַּיּוֹם עֲבָרָה לֹא
 יִמְתִּיק מְרוֹרָתוֹ דְּבֶשׂ מִמְהַלְקָה :
 עַל כֵּן גָּמֹל חֶסֶד וְעַל דֵּל תַּחֲמוֹל
 כִּי הִנֵּנִי הַיּוֹם בְּתַבַּק חֵלֶק :
 מִדֵּי הַיּוֹתֵק בֵּין בְּנֵי אִישׁ תַּעֲשֶׂה
 קָה יֵשׁ בְּפִי גָדוֹל וְדָל וְהֵלֶק :
 וְגָמֹל פִּיִּלְיָה לֶקֶה יִצְמֹר בַּיִת
 מוֹעֵד וְכָל טוֹב רַב כִּי־הַמֶּלֶךְ :

אֵלֶּה הַסּוּלָּךְ עַל מַשְׁפָּחָךְ וּמִקַּל
 צִדִּיק וְכוּ' וְכֹחַ בְּפִלְךָ וּמִקַּרְא הַיּוֹם
 מִחֲזִיק בְּפִלְךָ וְהוֹן לֹא מוֹעִיל
 לְךָ בַּיּוֹם הַזֶּה וְכוּ' וְכֹחַ יוֹם
 הַמּוֹם וְחַס מְרוֹרָתוֹ לֹא יִמְתִּיק
 שׁוֹם דְּבֶשׂ שֶׁנֶּאֱמַר הָיִים לְרִיךְ
 לִילְךָ לִשְׁשׁ כִּי בַעַל כְּרַח־תֵּלֶךְ
 לִזְחַח גָּמֹל חֶסֶד כּוֹ' וְהֵלֶךְ
 הוּא הַעֲנִי כְמוֹ וַיִּבֶחַ הַיָּד
 וְגָדוֹל פִּעִלְךָ יִהְיֶה שְׁמוֹר
 לְכָל מוֹעֵד לְכָל חַי וְכוּ' יוֹם
 הַגָּמֹל לַעֲוֹנֵיךָ :

וְיַעַן הַשְּׁלִישִׁי וַיֹּאמֶר . דַּע אַחִי כִּי יֵשׁ לְךָ עָלַי גָּמֹל חֶסֶד בְּכֹל
 יִכְלָתִי וְשִׁמְרָה . וְכֹל כּוֹנֵנִי עָלֶיךָ תְּדִירָה . לַעֲזוֹךְ בְּכַחִּי
 וְעֵצִים יָדַי . וְלִדְבָקָה בְּךָ בְּכֹל נַפְשִׁי וּבְכֹל מַאֲדִי . כִּי אִמְרוּ
 הַחֲבֵטִים לְכֹל מוֹשֵׁב דְּבָרִים וְלְכֹל זִמְן גְּבָרִים . וְלְכֹל דּוֹר גְּבוּלִים .
 וְלְכֹל מַעֲשֵׂה גְבוּלִים : וְאִמְרוּ הַמְשׁוֹרֵר

שִׁיר קְשׁוֹר וּפְשׁוּט וּרְאוּי עִ"מ שְׁמִינָה תְּנוּעוֹת בְּדִלְתָא וּכְן בְּסוּגָר :

א אִם יִתְמַהֲמַה גֵּית חֶפְהָ לֹו
 וּבְמַח בְּאַרְ-הַיִּם מִמַּעַל :
 כִּי יֵשׁ מַיִיָּה אֶל פֶּךְ דְּבָר
 גַּם יֵשׁ שְׁכָר אֶל פֶּל מַפְעָר :

(א) אִם יִתְמַהֲמַה הַעַם
 וְלֹא יִבֶּחַ סְלִיִם גְּמוּלָךְ
 הַיִּם מַחֲכֶה לוֹ וְנִטַח כִּי כְמוֹ
 שֵׁשׁ הַשּׁוֹבֵה לְכֹל דְּבַר קִנְיָם
 יֵשׁ שְׁכָר וְכוּ' :

אֲנִי אוֹהֵבְךָ שְׁלֵא אֲבַגֹּד בְּךָ . וְלֹא יִרְךָ לְבַבְךָ . עַל מַעֲוֵט
 הַתְּנַהֲנֶךָ עַמְדִי . כִּי הַמַּעַט הַהוּא שְׁמַרְתִּיו בְּכֹל נַפְשִׁי וּבְכֹל
 מַאֲדִי : נִשְׁאַתִּיו עַל שְׁכַמִּי סִמְרָתִי בּוֹ וְנִתְעַסַּקְתִּי מִמֶּנּוּ מִדְּחֹק
 וּמִקְרוֹב . עַד כִּי הִכְעַט אֲשֶׁר הָיָה לִפְנֵי וַיִּפְרוּץ לְרוֹב : וְאֲנִי
 מְקוּהָ בְּעִזֵּר הַשֵּׁי"ת שִׁיחִיהָ לְךָ רוּחַ וְהִצְלָה בְּכֹל עֲנִינֶיךָ . וּבְמַח
 שְׁאַתָּה מְרוֹב יְגוֹנֶיךָ . וְתִתְרַצֶּה בּוֹ אֵל אֲדוֹנֶיךָ : וַיִּשְׁמַע הָאִישׁ
 זֵי שְׁמַח בְּלִבּוֹ . וְרוּחַ הַחַדְוָה נִשְׁבָּה בּוֹ . וַיַּעֲמֹד עָלָיו שְׁמַח .
 שׁוֹקֵט וּבּוֹמַח : וַיֹּאמֶר לֹא אֲדַע עַל אִי זֶה מִשְׁנֵי הַדְּבָרִים אֲאַנַח .
 עַל הַשְּׁתַדְלוֹתֵי מַחְבֵּר נֶאֱמַן שׁוֹמֵר בְּרִית וְחוֹמֵל עַל פְּקֻדוֹנוֹת
 יְדִידִים . אוֹ עַל הַשְּׁתַדְלוֹתֵי בְּשֵׁנֵי הַחֲבֵרִים הַכּוֹזְבִים הַבּוֹגְדִים :

וַיֵּשֶׁא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר

שִׁיר קְשׁוֹר וּרְאוּי וּמְרוּכָב עִ"מ שְׁתֵּי תְּנוּעוֹת וַיִּתְד וְשְׁתֵּי תְּנוּעוֹת וַיִּתְד וְשְׁתֵּי תְּנוּעוֹת
 וַיִּתְד בְּדִלְתָא וּכְן בְּסוּגָר :

א רַב עֲבָדָה נַפְשִׁי אֶבֶר לֹא אֶדְעָה
 אִי זֶה לְלִבִּי בְּ-זִמְן רָעָה וְאֶמַר .
 עֲבָדִי פְּנֵי בּוֹגְדִים בְּדוּדִים אוֹ הַיּוֹת
 בּוֹגֵד בְּדוֹד אֶהְבֶּה וְחֶסֶד לִי שְׁמַר :

(א) לְכַרְכֵּס דְּבָרִים כִּי־תִי
 עַד וְעִשִׂיתִי אֵלֶּיךָ
 הַדְּבָרִים אֵלֶּךָ לֹא אֲדַע עַל
 אִיזֶה הַדְּבַר בְּעוֹלָם כּוֹס הוּא
 כּוֹזֵם יִהְיֶה לְלִבִּי רַעַם וְאֶמַר
 אֵם עַל אֲשֶׁר עַבְדְּתִי לְאֲנָשִׁים
 סְבוּגִים לְכַדֵּם וּבְדוּדִים הוּא
 לְשׁוֹן כְּדָד אֵם עַל אֲשֶׁר עַבְדְּתִי כִּי־דוּמָם כֹּהֲנִים שֶׁל זֶס כֹּהֲנֵי אֲשֶׁר שְׁמַר לִי כְּחֶסֶד :

ועתה בן המלך דע כי החבר הראשון הוא עשר האדם והוננו . כספו וקנינו . אין תועלת מהם בדבר אלא בשתי בלויי הסחכות אשר בהם נקבר :

והחבר השני הוא אשת האדם ובניו . ילידי ביתו קרוביו ושכניו . אשר ילכו עמו ויאנחו מעט לשברו . וישלחוהו עד קברו :

והדבר השלישי הוא מעשה הצדקה אשר המתעסק בו יועילנו . ויושיענו ויצילנו . ויעננו בצר . ויוציאנו למרחב מן המצר . ומיגון לשמחה . ומיגיעה למנוחה . והיתה הרוחה : **אמר** בן המלך אשרי עין ראתך . ואשרי אזן שמעה מליצתך . ואשרי לב מבין סוד חידתך . כי אתה אמת . ומשליך אמת : וישא משלו ויאמר

שיד קשור ומשובח ומורכב ע"מ שחי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות בדלת וכן בסוגר :

אֲרָאָה יְדֵי חֶכְמָתְךָ כִּי בֵן שָׂכַל בְּאֲדָנִי פֹז וְדַרְבֹּנוֹת : אִשְׁמַע דְּבַרְיָךְ וְאֵדַע כִּי דַבְרֵי חֶכְמִים הֵם פְּדַרְבֹּנוֹת :

(א) חני רואה שחכמונים עם ידי חכמך ועם כסלך חכמים כל פז ודר וכו' חני פז חשמע דכתיב וכו' :

השער השנים עשר

מעלת המתפק במזונו ויתרונו . ומגרעת בעל הנפש וחסרונו :

ויאמר בן המלך החכם המצליח . הודיעני נא עניני הנהגותיך ודרכיהם . למען ארגיל נפשי ללכת בהם ולעשות במעשיהם . והגידה לי איך היום שיבתך תכלכל . יגיע כפיך כי תאכל : **אמר** הנזיר דע כי אסתפק מטובו . במה שאוכל לזון נפשי בו . לפי צרך השעה לא לענג ולא לשבעה . כי אם להשאיר הרוח היגעה . עד בא הנושה לקחת את נשיו . כי לא זאת המרגעה הוא אשר אבחר בו ובחברתו . לא תאזה נפשי לזולתו . כאשר קרה לאחד מהמלכים בסוף שניו . באכלו אחד מבניו . **אמר** בן המלך ואיך היה :

אמר הנזיר אמרו כי מלך ממלכי העמים היו לו אויבים רבים ועצומים . ויאספו כלם להלחם עמו . ויאסוף המלך ההוא נבזריו ועמו . ויצא לקראתם בנדודיו וחיליו . וילהמו אתו ויגברו עליו . ויכו בו ובאנשיו מכת הרג והרב . מבקר ועד ערב : ובראותו כי כלתה אליו הרעה . וכי נתן ה' לאויביו תשועה . ברח וימלט על נפשו ויקח עמו אשתו וצעירי בניהם . ויברחו מפניהם . והשמש באה ועלטה היה ויביאהו פחדו אל אגם אשר על שפת הנהר . מצדו השנית מעינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר . ובאו אתו . בניו ואשתו . והבריחו הבהמות והורידו מעליהם עדים . כי יראו פן יורו עליהם ויודע מקומם **איה** . וישמעו פרסות הסוסים ורזבניהם . רודפים אהריהם .

הבקר אור וחיייהם צמתו בביד . כי המקום אשר היו בו היה עמוק משאול , אין הדרך לנמות ימין ושמאל . כי האגם כימינם והנהר משמאלם . ולא יכלו לצאת אל היבשה . מפני פחד האויבים וחרבם הקשה . ולא היה בידם כל מזון כי אם טיט ורפש . ובאו מים עד נפש . והילדים ברעב בוכים . ומורתם לארץ שופכים . ויהי לסוף שני ימים מת האחו מהם ברעב . וישליכו אותו כנצר נתעב . ויאמר המלך לאשתו הנה נא אבדה תקותנו . כי לא נשאר בידנו כי אם גויתנו , ועל כן טוב שנמות קצתנו . וישאר קצתני משנמות כלנו . ומעצתי נצטייד באחד מבנינו . עד יראה השם בענינו . ותאמר האשה אהה כי מכתנו אנושה . עזה מכות וקשה . תאות עינינו אנה נוליד יגוננו ואנה נשא עצבוננו . והלא טוב לך ולנסוע ולנפול ביד אויבינו ולמצוא עמם מרגוע . ויתנו לנו בשר בערב לאכול ולחם בבקר לשבוע . ולמה זה נמות בכל תאות עין . ואין בשר ואין יין . ולחם אין . וכבר אמרו החכמים אל תבטח במי שהמל על לחמו ולמות חרף עצמו . כי מי שהוא אכזרי על חיותו . איך ירחם על זולתו :

ואמר המשורר

שיר קשור ועובר ומורכב ע"פ יחד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה בוללת וכן בסוגר :

<p>א א יאבל עדי ישבע ויותיר אניאליו בחר לבב ולי הוא : אבך משמן בטרם בא באשמן ודע כי כד עמל אדם לפיהו .</p>	<p>(א) מי אשר יאכל כדי שבע וגם יותיר זכ האיש אשר אני אוכנו וכו' אני צוה כי כן ראוי שחבל משנים בטרם יהיה אל סקנה ואשמן הוא לבן במשנים כממים וכו' :</p>
--	---

אמר המלך הנה שמעתו כל אשר תספרי . וכדבר אחת הנבלות תדברי . הלא ידעת אם לא שמעת כי טוב לגבר לשאת הבלי המות ולמצוא מר ממות . את נפשו לא ירחם ועל בשרו לא יחמול . ויגזור על ימין ויאכל על שמאל מסבלו נקמות האויבים ונקמתם עליו . בראותם אותו מתהפך בציריו וחבליו . ואני מפחד פן יפנינו בנו מקנאינו ויתעללו בנו שונאינו ויקשה עלינו יותר שמהת אויבינו . מכל התלאות אשר עברו עלינו כאשר אמרו כי שאלו לאיוב ואמרו לו איזהו הכאב הגדול אשר עבר עליך מכל מסאוביך , אמר , נקמת האויבים ואמר החכם הסבל על הדאגה דאגת המקנא : ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"פ יחד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות בוללת וכן בסוגר :

<p>א שאקוני מתי שכל בשכרם ירכרו יכור : אמר מה הוא אשר שכל בעודה גפ-שה שכול :</p>	<p>(א) את אשר אנשי ככל בשכלם יכלו להבין אותה באונני וכו' כדבר אשר שאלוני לאמר להם אינם כדבר אשר שכל אהך בעודה נסך שכול בעוד כששך יודע אתן וכו' מלכו</p>
--	---

בן המלך והנזיר

כס

עֲנִיתִים מִדַּעְנָה הַלְּאָה

עֲנֹת אוֹתוֹ לְשׁוֹן פְּקֵד :

דְּאוֹת בּוֹנֵדִים וְלֹא אוֹכֵל

שְׁתוֹת דָּמָם פְּדָם אֲשָׁכוֹל :

וְשִׂאתִי אֶת פְּנֵי אִשָּׁה

וְשִׁמַּחַת אוֹיְבִים עַל פֶּל :

שכולך וגנמודם ואענה ליהם
מענה אשר לא אוכל לכלכל
בלשון לח רק בלשון ספשוש
חלם סדכרים אשר נפשי
סיחס משכלת סאחד רחיתי
סכונדים וסמס סרשעים ולא
יכולתי לסקות דמס כיון וכוא
דס סאשכול וכניס סחני
מוכרת להיות נוסא פמס
לאשס גס זס סדנר נפשי
סכל וסמחס סאוֹיבִים על כל :

ועתה בן המלך אמור אתה מה היא עצתך בזה ומה תעיד
בו לשונך . ואינו היא האכילה הטובה בעיניך . אכילת

הטובה המוסיק ללא צורך . הממלא עטיניו ללא תועלת . או
אכילת הצורך הלוקח סמנה די ספוקו . ולחם חקו . והיא אשר
תמתק ותערב אל חכו . אמר הנזיר וכזה היא אכילתי הטובה
וחשקי בעוה"ז קצר הימים עד שירחיב לי השם ממנו . וכבר
הרבו החכמים לגנות האכילה הנסה במשליהם ובהידותם
באמדם . אכילת מעט שיזיק . טובה מאכילת הרבה ממה
שיועילו . ואמר הרופא הקל כאלך ותקל סחלתך . ואמר החכם
אם תאכל ממה שתתאוה הוא יאכלך . ואמרו החכמים כי איש אחד
עבר עם חכם במקום מסונף ומרוב הצחנה שם האיש ידיו על
אפיו . אמר לו הוֹס אתה האיש דע כי היה ריחו נודף .
זמראהו נאה . ומשושו ערבה . וערכו נכבד . קודם התחברו
עמך , על כן הבט והאלם . זכור והכלם ועבור . ואמרו עוד כי
יוסף הצדיק לא היה אוכל בשנות הרעב אלא מעט והיה כל
היום רעב אמרו לו נבון האל איך תרעב . ובידך אוצרות בר
ולחם ומזון . אמר אפחד פן אשבע ואשכח הרעבים :

ואמר המשורר

שיר קסוד ועובר ומורכב ע"ס שתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ובי תנועות
ויתד בדלת וכן בסוגר :

א דוֹרְשִׁים קְנוֹת חֲכָמָה וְבִין לֹא יִשְׁבְּעוּ

מִשְׁמֵן וּמִיֵּן תִּעֲנוּג לֹא יִרְוּוּ :

לֹא יִחַפְּצוּ קְחִיּוֹת קְמַעַן יֵאָכְלוּ

אֵךְ יֵאָכְלוּ לְמַעַן קְמַעַן יִחִיו :

מעט יאכלו כדי להחזיק חייסם ולא יוסר :

השער השלישה עשר

הרואה תולדות הימים . לא יגור אימים

אמר בן המלך בי אדוני הבה נא עצה . לנפשי החפצה
להנצל ממכירת חכלות . ולהעלותם מבור הפתיית .
כי לא תנעם לי כל טובת ויורו מעלה . אפס ותהו נחשבו
לי

לי כל יקר וגדולה. בעמדי בין אלה הרועים הרעים, וחיות
 בתוך פגרי האנשים הפושעים:
אמר הנזיר הזכרתנו אתה בן המלך דברים וענינים. שמעת
 זה כמה זמנים. אמר בן המלך ומה הם:
אמר הנזיר שמעתי כי היתה מדינה. אנשים מרמים קטן
 אמנה. וכשיראו איש נכרי פתי בנפש תמה. הן
 ממליכים אותו שנה תמימה. והיה האיש ההוא בסכלותו כהם.
 ובסכלותו והסרון דעתו כמנהניהם. לא היה מסופק כי מלכותו
 קים עליהם. ושמחתו תגדל עליהם ותגבר. פתי יאמין לבן
 דבר. עד אשר תשלם לו השנה. וישליכוהו מבית המלכות
 ויוציאוהו מן המדינה. ערום ויהף בכל חלי ומכה ובכל נגע
 ולא ישאירו לו מחית רגע. והיה משיג הסבל ההוא בסכלות
 לבבו. מן היגון והעמל מה שלא היה הושב בו. ויכבד
 ויתאבל במרירות רוחו. צועק ברוב כחו על הטוב הגדול אשר
 כרנע לא עמד. שבין לילה היה ובין לילה אבד. ושנה אחת
 בא בתוכו. איש משכיל וחכם. אך מצוקות זמנו הציקוהו.
 והבהילוהו. ואכלוהו ויכלוהו. עד אשר כל היום נאנה
 ממוצאותיו אשר מצאוהו. ומתחשב על רוב המקרה אשר
 קראהו. וכראות אותו מנהיגי המדינה. הורך כאיש נבהל
 בנפש נענה. חשבוהו הפך ממה שהיה בו מרוח הכמה וישוב
 השכל ורוב התחבולה והערמה וימליכוהו עליהם למלך ויקראו
 יחי המלך. ויהי לקצת הימים באו באיש ההוא פחד ואימים.
 נתן אל לבו גרותו בתוך אלה העמים. ולא בטח בם ובבריתם
 וישב משמים. ויבחר מהם איש ויכבדהו כבוד. ויקרהו לו לרע
 וחבר ובעל סוד. והיה נותן לו מגדנות. זמנות ומתנות.
 וישאהו בחלק שפתיו ונעם קולו ויפתהו ויוכל לו עד אשר
 ספר לו כל מנהניהם ועניניהם. וגלה לו סודם ומצפוניהם.
 ויאמר לו המסכן דע אחי שהחכמים יגנו מאד. כל מי שאין
 לו סוד. וישבחו כל אדם האנשים בעלי הסודות. והעריכו
 עליהם משלים וחידות. ומהם אמרו איש בלי סוד כאוצר בלי
 מפתח. ואמרו עוד לבית המשכילים מבצרי הסודות. ואמח
 עוד התיחד בסודך ולא תפקידהו ביד מהיר וישכח. ולא ביד
 סבל ויבגוד. ואמרו עוד לא תזכור המת בזכרון רע ותהיה
 הארץ שומרת סודה יותר ממך: ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ שתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ושת
 תנועות בדלת וכן בסוגר:

<p>א יְצַמְרָה בְּרִית רָעִים וְהִשְׁמִי וּבְאִישׁ שְׁלוֹמֶךָ אֵל תְּהִי מְמִיר: שִׁים דְּרַבְּךָ קָבֵר לְסוּדוֹתָיו פֶּן יִצְאֶרְךָ לְשׁוֹן וְלֶךְ טוֹב כִּי אֲדַמָּה שׁוֹי מְרָה לְעַד סוּדָה וְסוּדָךְ לֹא תְהִי שׁוֹמֵר</p>	<p>(א) שמור צרות פריעים אשר כרת אחס ואל שמר בו לשון חמורס באיש שלומך אשר כלום אהך ויכיס לך כמו קנר לסודותיו אשר גלס לך ולא סגלס לאחרים כי אם יתגלס כסוד אז יאמרו גליך כי כאלמנע טובה מרך כי היא שומרה לעד כודי שכל אשר כחוא אל בארץ לא משיב עוד ואחס כודו אל תכי שומר:</p>
--	--

ואמר חבב אחד כל דבר שידבר ויטמון ישמר ויעמד , מלבד הסוד . כי כל מה שיטמון ילך אבד : ואמר המשורר

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות ויתד ותנועה בדלת וכן בסוגר :

א פְּהַסְתֵּר הַמֶּזֶן הוֹן יַעֲמֵד קָף
 וַיִּמְצֵא בַּעַת פִּי תִּמְמֶנְהוּ :
 וַיֵּאבֵד סוֹד וְלֹא נוֹדַע מְקוֹמוֹ
 עַדִּי נִצַּח בַּעַת פִּי תִצְפְּנֶנְהוּ :
 (ה) אס סממין ותכמיר כון
 ועושר ישאר כס ותמנא
 אוחס בעס אשר חרלס כי
 כשציל סדנר כוס זמנא אוחו
 למען יקוס אך הסוד אס
 סלפנכו יסממנכו יאכד לננס
 ולא סדע אס מקומו :

ועתה החבר הטוב אם תתן לי ברית אמונה ואהבה נכונת שלא תגלה סודי , וכחסד אשר אעשה עמך תעשה עמדי . אעש רך עשר גדול בנכסים וכבוד . אמרתי כבוד אכבדך מאד . ויואל האיש וישבע בנפש נאמנה . ויכרות אתו ברית ואמונה . ויאמר לו הנה נא ידעתי ידידי , כי אוצרות העיד הזאת ובתי נכאתם הם בידי . ומה תועלת יש ביקר אשר מהרה יפסק . ומה בצע במעלה אשר ברנע תכלה ותנתק . ומת בצע בכבוד אשר ברנע לא יעמוד . טוב לי שאקח עצה לנפשי והיקרהזה אשר אני בו היום לבכי לא ישיא . בטרם יתלוצצו בי האנשים האלה . אשר הרימו עליהם ראשי וישליכוני וישאירוני חדל אישים נעור וריק ונבוזה . מכל הכבוד הזה . הנה נא הגדתי לך את כל אשר שכלי הראני . כה יעצתי אני . אך המשכיל לא יאות לו להאמין לענין מעניניו . עד אשר ישאל פי אחד מנאמניו . על כן אני שואל את פיה מעתה . מה תיעץ גם אתה : ואמרו והחכמים הצי עצתך בלב אחיך על כן שאלהו . ואמרו עוד המרבה לשאול עצה לא יסוד משני דברים . משובח בעת ההצלחה . ומנוצל בעת המקרה .

שיר קשור וראוי ומורכב ע"מ יתד ושתי תנועות ויתד ושתי תנועות בדלת וכן בסוגר :

שָׁאֵל עֵצָה בְּכָל רָגַע וְלֹא יִקְרַב בָּהּ נִגַּע .
 יְהוֹדוּךָ בַּיּוֹם תִּצְלַח וְהִנָּצַל בְּבֹא פְּגַע .

ויען ויאמר החבר . אדוני המלך אמת אתה דובר . והנה אנכי לכל אשר תצוני . הנני שלחני . ויבאו שניהם אל האוצרות . אשר שם הכסף והזהב והאבנים היקרות . ויוציאו מהם כל אשר מצאה ידם ואל הבזה שלחו את ידם . ויטמינו אותו במקום נאמן . ובהגיע הזמן . אשר מבית המלכות השליכוהו . ויוציאוהו . הגיעו שניהם לעשר גדול ולמעלה . ורוח והצלחה . וזה למה שהקדימו . להבריה להרויח . וישארו כל ימיהם . על שמריהם שוקטים ונחים . טובי לב שבעם ושמחים . ואתה בן המלך כמו האיש הנכרי אשר לא תראת בכל המלכות אח ורע קרוב כי אם בית המדי . נחשבת לאיש זר ביניהם . נר ותושב אתה עמהם . ונפשי היקרה מבקשת ושואלת

ושואלת. הולכת נבוכה ונבהלת. לבקש עזרה איך תוכל לקחת לך עצה. לרוץ במרוצה. להנצל מן הפח הזה ומן הפחת. ולהושע בשובה ונחת. ואני בעזרת האל אחיה כמו האיש העוזר ההוא. לעזרך בכח וגבורה. להישירך את העצה הישרה. להרים את ראשך. ולמלט את נפשך. ותשקוט ותנוח ותשלה. ותצליח ותרויח ממון אשר לא יתום ולא יכלה.

השער הארבעה עשר

מאוס בעולם השמד. למצוא דרך העולם העומד :

יאמר בן המלך צדקת החכם הטוב החומל הברחם. תתי משכרתך שלמה מעם השם. ועתה תיקר נא נפשי בעיניך לספר באזני עיני העולם האחר ולא תאחר. כי העוה"ז כבר מאסתיו ונעלתיו. והוא אצלי בתכלית הבזיון ובאהרית הכליון. ובקצה האחרון. מהקלון וההסרון :

אמר הנזיר באמת כי הרחקת העולם הזה הוא מפתח בבקשת העולם הבא ומי יבקשהו ימצא שעריו ויבא בהיכליו. ובהדר הדריו. ועל בן אמר החכם העולם הזה עין המין. ומאסר המאמין. ואמר אחר משל העולם הזה והעולם הבא לשתי צרות. כל שיאהב האדם האחת תכעס האחרת. ואמר אחר נט העולם הזה קדושין לעולם הבא. ואמר אחר העולם הזה כגשר עברו עליו ואל תשבו בו : ואמר המשורר שיר קשור ומורכב ע"מ יחד ושתי תנועות ויחד ושתי תנועות ויחד והנועה בדלת וכן בסוגר :

(א) עולם כזה ועולם כזה דומות לשתי נרות וכו' אם תאכז אחת תקנה הנרחה וכלככה שבר והוא מנגיף מלשון מנגיף לכ לזה קורה בעל ספיר סמיד אם להחם חנם :

א ימי עולכם ומשנהו אדמה

לצרות אחרות מן וצנה :

בעזרך תיאהב אחת תקנא

אחרתה פה ובלבבה מננה :

ועל כן אקראה תמיד לאחת

בשם חנה והשנית פנינה :

ואיך לא ימאס איש כמוך העולם הזה ויבחר בו לשכון והנה אתך לב טהור ורוח נכון ותראה כי האענוג כלו יגיע אל הגוף הזה עפר מן האדמה. ותבין ותשכיל כי הגוף אין לו מעמד ותקומה. החום ימסו. והקור יקפואו. היגונים ייסרוהו. והחיות יטרפוהו. הנהש יסיתו. והבריל יכרתהו. וידבקו בו שבעת התחלואים אשר לא ימלט מהם כל בעל גוף והם החום והקור והרעב והצמא והכאב והפחד והמות.

וישא משלו

שיר קשור ועובר ומורכב ע"מ שתי תנועות ויחד ושתי תנועות ויחד ושתי תנועות ויחד בדלת ושתי תנועות ויחד ושליש תנועות בסוגר :

א ימם קבוק אנוש אנוש בעת

(א) אהם חנוס חלוט וכו' חנוס מלבן מכתי חנוס

ק"ן ותבסוף נפשך יום קרתו

כעס

כעת קץ ימס' נצדך ותחלוס
 נפסך ליוס קרס. בעת חורף
 יקפא מלשון קאלו סכומוס
 ותחלוס לעת חוס וקין ולס
 תמיד תשבע ופעס אחד
 ית'חר מאלכך ולו יסיס נס
 הניחס שלך וגס רוחך יכו'
 ולס תמיד תרוס משהיס
 ופעס אחד יפאחר עסקך
 נחוססך תרס מלשון ותרס
 נחוססך ביחזקאל סאכל ויכוא
 חליך כחכ וחולסס מחמת רוב
 סאכילס חס לא סאכל נמדס
 ובמשקל תמיד סכיס מסחד
 מפני סניריס וסככליס חסר
 מ'כיס לכוא עליך ומי סוא
 חסר יכטיחך מהס וכי חלו
 סכרוס סמס קליס נגד ימי
 סמוס סמרס חלו סכבעס
 סחלוסיס לא ימלט חדס
 מסס :

יִקְפָּא בַּיּוֹם הַחֹרֶף וְאִז תֵּשׁוּב לְהַת־
 אֹת לְעֵתוֹת חֹם וְקִיץ נִוְרָא :
 תִּשָּׁבַע אִם יוֹחַר פְּרָגַע פְּתִיךָ
 נָם לִיְחִיךָ גַם רוֹחֶךָ נִשְׁפָּרָה :
 תִּרְוָה וְתִתְעַלֶּה בְּהַתְאַחַר מְעַט
 יִינָךְ וּמָה בְּיָחַר נְחֵשֶׁתְךָ חָרָה :
 תֹּאכֵל וְעֵלְיָךְ בְּשִׁרְךָ יִכְ-אָבֶה
 אִם לֹא בְּמִיֶּשֶׁקֶל יִהְיֶה בְּמִשׁוֹרָה :
 יִרְבּוּ פְּחָדֶיךָ לְצִירֶיךָ וּמִי
 הוּא זֶה אֲשֶׁר יִבְטִיחֶךָ בַּצָּרָה :
 כָּל זֶה מְאֹד יִקַּח בְּעֵינֶיךָ עֲדֵי
 בָּאוּ יָמֵי מוֹת יָמֵי הַמָּרָה :

יאשר בקשת מהעולם הבא אני בוטח ביוצרי כי מה שתחשבהו
 מזה רחוק שיהיה קרוב . ומה שתחשבהו כבד יהיה
 נקל . ומה שתחשבהו מעט יהיה הרבה .

אמר בן המלך הבט נא לצרכי אתה החכם כי תאות אנשי
 העולם הזה וחמדתם עליו ירהיקני כמנו וישימני
 להתאוות בעולם הבא . אמר הנזיר דע כי הרופא הטוב
 כשיראה הגוף אשר החלישוהו החליים הנולדים מהלחות
 הנפסדות וירצה לרפאו ולישר מזנו ולתקן טבעו . לא יתחיל
 במאכל אשר יולד ממנו הבשר והדם . בדעתו כי המאכל
 כשיכנס על הלחות הנפסדות יהיה זה תוכפת על מחלת
 הגוף . ואולם יתחיל ברפואות אשר יברחו מפניהם הלחות
 הגוברות הרעות . ויתנקו בהם גידי הגוף ויתר העורקים
 ושאר האברים . וכשישלים כן הנקיון הזה אז יורחו תורות והקים
 ומשפטים צדיקים . ויצוהו על כה שיהיה לו טוב מהמאכלים
 והמשקים . ואז ימצא החולה טעם במאכל ויהיה לכחותיו
 יכלת לפעול בו . לא להפעל כמנו . ויזון בו ולכל אשר יחפוץ
 יטנו . כן נפש האדם החולה מחליי התאות והתענוגים לא יוכל
 רופאה להסיר מדוה ותחלואיה . אשר הרגילה בהם פתאום .
 וזה מכואר כי היציאה מן ההפך אל ההפך דבר קשה מאד .
 על כן יצטרך להתחיל לגיש מכנה מעט מעט התאות ההן
 ולנקותה מהן ואחר כך ילמדה וישכילה צו לצו לקו לקו עד
 אשר יהיה בה יכלת לקבל הענינים הנכבדים הנוראים ולהאמין
 בהם ולהודות על האמת . ואני בגזרת הצור . כן תהיה הנהגתי
 עמד . עד אשר תגבר נפשך היקרה על מדויה ותחלואית
 ותקבל רפואתי בעזרת שדי .